

1. luku

- Sara! Laitatko saunan päälle? Äiti huusi ja Sara löntysteli portaita alakertaan. Topiaksen lähdettyä kiuas oli pitänyt vaihtaa. Eivät äiti tai isä tietysti Topiaksesta tienneet tai tämän lähdöstä, mutta Siiri ja Sara tiesivät. Vanhassa puukiukaassa oli asunut vanha löylynhenki, joka oli tottunut toimimaan saunatontun ohjeiden mukaan, eikä se sopeutunut tontuttomaan elämään. Sara oli nähnyt Topiaksen kerran lähtönsä jälkeen ja Topias oli selittänyt, että joskus vain käy niin. Löylynhenki on aina olemassa, mutta joskus se ei osaa olla ilman tonttuaan. Siiristä se oli suunnaton sääli, menettää nyt hyvä löylynhenki, mutta Topias oli luvannut, että henki pääsisi kaltaistensa luokse tuntureihin. Siellä oli kuulemma koko joukko löylynhenkiä, jotka nauttivat viileästä ilmasta ensimmäistä kertaa elämässään ja maalasivat värikkäitä kuvia läpi yötaivaan. Niin taloon tuli uusi kiuas, sähkökiuas, ja kiukaan mukana sähkökiukaanhenki, joka oli moderni henki, joka antoi piut paut tontuille.

Sarasta tuntui kummalliselta ajatella saunaa ilman saunatonttua, mutta hyvinhän sitä loppujen lopuksi oli pärjätty. Uusi löylynhenki tuntui välillä aika oikukkaalta ja järjesti niin kipakoita löylyjä, että ihoa poltteli, mutta useimmiten sen kanssa tultiin ihan hyvin toimeen. Ennen kaikkea äiti ja isä tuntuivat olevan tyytyväisiä.

Sara kiersi kiukaan kytkimestä päälle. Hiljaisessa saunassa kuului tasainen raksuttava ääni. Sarasta vain tuntui aivan kuin saunassa olisi ollut joku.

- Topias, Sara kuiskasi hiljaa. Hän oli jo pidemmän aikaa toivonut tapaavansa Topiaksen uudelleen. Tuntui kuin he eivät olisi kiittäneet tätä tarpeeksi. Sara tiesi, että Topias oli onnellinen tonttu päästyään viimein pohjoiseen pajalle ja kaipa se siellä tapaili tuttua löylynhenkeäkin. Sara olisi halunnut kuulla oliko Topias saanut uusia ystäviä. Se ei kyllä vaikuttanut järin sosiaaliselta tontulta. Kukaan ei vastannut, mutta samassa Saran silmiin osui jokin värikäs ja kimaltava. Se lojui lattialla lauteiden alla.

Sara kumartui lattialle ja kurkotti pitkän kultaisen nauhan käteensä. Se oli kauneinta pakettinauhaa, jota Sara oli elämässään nähnyt. Se kimalsi ja siinä oli koristeena hopeisia tähtiä.

- Mistähän tämä on tullut? Sara tuumi puoliääneen, pisti narunpätkän taskuunsa ja unohti sinne. - Sauna on lämpiimässä, Sara huusi äidilleen ja harppoi yläkertaan.

- Kiitos, äiti huusi keittiöstä. Sara tunsu vastapaistettujen lettujen tuoksun nenässään. Tänä iltana herkuteltaisiin.

- Näitkö Topiasta? Siiri kysyi Saran astuessa huoneeseen.

- Ei, ei Topias tähän aikaan tule. Pajalla on kiireitä, Karas vastasi. Pikkuinen kaappipörrö istui Siiriä vastapäätä lattialla ja pelasi Siirin kanssa muistipeliä.

- No niin tietysti, Siiri huokaisi. Siirikin kaipasi Topiasta.

- Eikö me voitaisi mennä pohjoiseen? Sara kysyi Karasilta.
- Te? Pohjoiseen? Pajalle? Karas näytti hämmentyneeltä. Aivan kuin ajatus olisi sen mielestä ollut jotain aivan mahdotonta. - Mitä te luulette, että Pukki siihen tuumisi?
- Ei välttämättä pajalle, Sara sanoi. - Mutta pohjoiseen. Kai Topias voisi sitten tulla tapaamaan meitä. Minusta tuntuu oikeasti aika kurjalta, kun emme koskaan saaneet kiittää häntä.
- Ei Topias nyt ehdi. Joulun on vain neljä viikkoa ja voitte vain kuvitella millainen tohina pajalla on, Karas sanoi.

- Oletko sinä joskus käynyt siellä? Siiri kysyi.

- Minä? Missä? Karas kysyi ihmetellen.
- Pajalla tietysti? Siiri selvensi. Karas näytti miettivän hämmentyneenä mitä vastata.
- Kerran, se kuiskasi aivan hiljaa kuin peläten, että joku kuulisi. - Ja silloinkin oli kesä. Se on varmasti ihan toista se kuin tähän aikaan vuodesta. Mutta tonttuja minä olen tuntenut monta. Enkä yhtään niin kovapäistä kuin Topias.

Siiri ja Sara eivät olleet tavanneet ainuttakaan muuta tonttua kuin Topiaksen ja Topias oli heidän mielestään paras tonttu maan päällä. Topias oli se, joka oli osannut käsitellä löylyhenkeä ja sillä ajaa äidin mielen vallanneet möröt tiehensä.

- Voitte kuulkaa uskoa, että Topias tietää, että te olette kiitollisia, Karas sanoi. - Huulo järjesti Topiaksen pajalle ja se oli paras kiitos, jonka Topias saattoi koskaan saada.
- Niin, Sara sanoi hiljaa. - Niin se kai oli.

2. luku

- Ei joulupukkia ole olemassa! Pieni poika julisti kovaan ääneen. - Se on kaikki vanhempien huijaussatua.
- Kuka tää älypää on? Siiri katsoi portaalla ja tuijotti tulijoita.
- Se on Markus ja se on meidän luokalla, Sara esitteli pojan. - Toi on mun pikkusisko. Sen nimi on Siiri.
- Uskooko sekin joulupukkiin? Poika kysyi huvittuneesti.
- Jaa, säkö et usko? Siiri kysyi hämmästyneenä.
- Anna olla, Sara totesi nopeasti.
- Ei kun, mitä sä tarkoitat, ettet usko joulupukkiin? Eikö se tuo sulle lahjoja?
- Äh. Sääli romuttaa sun joulun punainen maailma. Oikeesti ne paketit ostaa mummot ja kummit ja vanhemmat tietty. Ne ostaa kaikista isoimmat ja hienoimmat lahjat, Markus selitti ja naurahti lopuksi.
- Ei meidän vanhemmat vaan mitään osta, Siiri julisti.
 - Mistäs täällä kinataan? Kysyi äiti, joka oli juuri ilmestynyt keittiöstä eteiseen.
- Markus väittää, ettei joulupukkia ole olemassa, Siiri tuhahti. - Jaa-a. Ottaisitteko te vähän piparia ja mehua välipalaksi? Äiti kysyi ja Siirista tuntui, ettei äiti halunnut puhua koko joulupukista.
- Joo, Sara huusi.
- Joo, mut mä haluan samalla kirjoittaa joulupukille kirjeen.
- Niin minäkin, Sara sanoi.
- Kelle sä kirjoitat, kun ei sitä Joulupukkia ole oikeasti olemassa, Markus sanoi.
- Ehkä Markuskin voisi kirjoittaa Joulupukille, äiti sanoi ja nosteli mukit ja piparit pöytään.
 - Mä toivon barbin ja barbin hevosen ja hevosen varsan ja barbin talon ja lääkäriaseman ja pleikkarin ja polly pocketteja ja poneja ja, Siiri luetteli, eikä äiti meinannut pysyä perässä.
- Noo, mitä sä toivot siltä Joulupukilta? Markus kysyi Saralta.
- Mä en oikeastaan tiedä, Sara mutisi. - Pari leffaa voisi olla kiva, niin kuin Niko ja uusin Helinä-keiju-leffa. Sitten ehkä joku lautapeli ja, no, on mulla yksi juttu, jonka mä tahtoisin.
- Mikä se on? Äiti nosti katseensa Siirin kirjeestä.
- Yksi pieni juttu, Sara sanoi.
- Mikä? Markus kysyi.
- Mä näin Tarjoustalossa semmoisen pehmoeläimen. Se oli harmaa ja sillä oli pitkä raidallinen häntä, Sara sanoi hiljaa.
- No kaipa se pukki voi sulle sellaisen tuoda, Markus sanoi ja naurahti.

Markus jatkoi joulupukki-irvailuaan koko päivän, vaikka Siiri tivasiikin tältä todisteita väitteelleen.

- Millä mä todistan, ettei sitä ole? Markus sanoi ja nauroi.

- Entä jos mä todistan, että Tonttuja on olemassa? sanat lipsahdivat Siirin suusta sen kummemmin ajattelematta.

- Ei onnistu, et sä voi, Markus sanoi.

- Et voikaan, Sara sanoi ja kiskoi Siiriä pois Markuksen läheltä.

- Kysy vaikka äidiltäs, ei joulupukkia tai tonttuja ole olemassakaan, Markus sanoi ivallisesti.

- Anna sen olla, Sara sanoi. - Mennään saunaan leikkimään.

Topiaksen lähdön jälkeen saunassa oli muuttunut muikin kuin vain kiuas. Uusi kiuas vaati myös uudet, modernimmat lauteet, isä sanoi ja niin ne tehtiin. Seinät paneloitiin uudelleen ja lopputuloksena oli paljon valoisampi ja avarampi sauna. Sara ja Siiri olivat taas alkaneet pitää salakerhon kokouksia saunassa lauteiden alla aivan kuin vanhassa kodissa. Siellä istuttiin usein ja kuiskittiin. Monesti muisteltiin Topiasta ja tapaa, jolla tonttu lumosi löylynhengen.

Astuessaan pesuhuoneeseen Sara oli kuulevinaan saunasta liikehdintää.

- Mikä se oli? Hän sanoi hiljaa.

- Mikä? Markus kysyi. Sara riuhtaisi saunan oven auki ja kurkisti sisälle. Pienen hetken hän oli aivan varma, että Topias istuisi lauteilla ja tuijottaisi tuimasti tulijoita. Vaan sauna oli tyhjä.

- Ei mikään, Sara sanoi ja polvistui kontalleen lattialle. - Ei mikään, Sara sanoi ja poimi lattialta pienen, uutuuttaan kiiltävän pikkuauton.

3. luku

- Siiri, Sara, meidän pitäisi vähän puhua, äiti sanoi aamupalapöydässä.

- Mitä? Siiri kysyi.

- Minä puhuin isän kanssa vähän eilen. Olemme isän kanssa sitä mieltä, että te olette jo tarpeeksi vanhoja tietämään totuuden, äiti sanoi ja Siiri tiesi jo mistä oli kyse. Totuudesta, joka oli valhe. Totuudesta, jonka aikuiset luulivat totuudeksi, kun eivät valhettaan nähneet. - Olen miettinyt tätä monta kertaa, että teidän olisi ihan hyvä tietää tämä, mutta en vain ole osannut sanoa sitä, äiti sanoi ja puristi kaksin käsin kahvikuppiaan. - Kun Markus sen nyt kerran otti puheeksi. Niin. Te kuulette sen ennemmin tai myöhemmin.

Äiti oli pitkän aikaa hiljaa. Se oli syvää hiljaisuutta. Siiri olisi halunnut sanoa vastaan jo ennen kuin äiti sanoisi mitään. Vaan ei voinut.

- Joulupukkia ei ole, äiti sanoi. Siiri ei tiennyt mitä äiti odotti. Luuliko heidän purskahtavan itkuun tai huutavan kysymyksiä. Sara alkoi nauraa ja Siiri tuijotti äitiä odottaen lisää. - Tiedän, että tämä on vaikea asia, mutta oikeasti mummot ja kummit ja sedät ja tädit ja kaikki, jotka rakastavat teitä, ostavat lahjat. Sara nauroi entistä kovemmin. - Joulukuun on kaunis ajatus. Antamisen riemua ja juhlaa. Joulupukki on - no - vähän niin kuin se joulumieli meissä kaikissa.

- Joo, joo, Siiri sanoi. - Eikö Saran pitäisi jo lähteä kouluun. Äiti katsoi Siiriä ja äiti katsoi Saraa, eikä osannut enää sanoa mitään.

- Mulla on tänään koulussa liikkaa. Missä mun jumppakamat on? Sara sanoi noustessaan pöydästä. Asia oli siis käsitelty.

Siiri katseli lastenhuoneen ikkunasta kuinka äiti ja Sara katosivat lumisateeseen. Siiri olisi voinut tuntea itsensä yksinäiseksi, mutta ei. Ei Siiri. Hän tiesi, ettei koskaan olisi yksin.

- Karas, Siiri sanoi hiljaa.

- Niin, pieni pörrö-poika seisoj Siirin takana.

- Äiti sanoo, ettei Joulupukkia ole olemassa, Siiri sanoi ja kääntyi Karasiin päin.

- Niin tietenkin, niin tietenkin, Karas mutisi.

- Äiti tuntuu olevan siitä kovin varma, Siiri sanoi ja kurtisti kulmiaan.

- Tiedäthän sinä aikuiset. Ne eivät usko mitään mitä eivät näe ja näkevät niin hirvittävän vähän.

- Mutta äiti sanoo, että mummot ja muut ostavat lahjat, Siirin suurissa silmissä oli kyyneliä.

- Siiri, höpsö. Uskotko sinä äitiä, jos hän sanoo, ettei keijukaisia ole olemassa? Karas silitti Siirin käsivartta.

- En. Minä olen nähnyt keijuja.

- Miksi et sitten usko Joulupukkiin?

- Minä, Sara sanoi, mutta jätti kuitenkin sanomatta mitä ajatteli. - Mutta äiti sanoi.
- Että mummot ja muut ostavat lahjat. Se on ihan totta - sekin. Tiedätkö Siiri kuinka paljon maailmassa on ihmisiä? Karas kysyi.
- En, Siiri pudisteli päätään.
- Melkein seitsemän miljardia. Käsitätkö miten paljon se on?
- En kai oikeastaan.
- Se on paljon, Karas sanoi.
- Kysy äidiltäsi ensi jouluna, että mikä lahja on keneltäkin, Karas sanoi. - Lyön vetoa, että joukossa on paketteja, joista äitisi ei tiedä mitään?
- Ja ne ovat?
- Joulupukilta, mistäs muualtakaan? Karas myhäili hymyillen. - Jouluku on Joulupukin juhla, mutta joulumieli tarttui jo kauan sitten ihmisiin. He alkoivat antaa rakkailleen lahjoja voidakseen sanoa edes kerran vuodessa ”olet tärkeä minulle”.
- Mikseivät ihmiset sano sitä muulloin? Siiri kysyi.
- Siihen minä en osaa vastata, Karas pudisteli päätään. - Joka tapauksessa Joulupukille kävi niin kuin Päivänsäteille, Menninkäisille ja Kummituksillekin. Aikuiset lakkasivat uskomasta häneen.
- Mutta sehän on kamalan surullista, Siiri pyyhkäisi silmäkulmaansa.
- Ei oikeastaan, Karas sanoi. - Joulupukki on kuulemma sanonut, että on kiva yllättää aikuiset jollain, mutta niiden loputtomien toivomuslistojen läpikäyntiin tarvittaisiin kokonainen uusi tonttupartio.
- Minä haluaisin nähdä joulupukin, Siiri huokaisi.
- Ehkäpä, ehkäpä näetkin hänet, Karas sanoi ja silitti Siirin hiuksia.

4. luku

- Leikitäänkö piilosta? Sara kysyi.

- Joo. Leikitään vaan. Sä oot jäänyt, Siiri huusi ja säntäsi etsimään piilopaikkaa. Kellarin ovi oli raollaan ja Siiri pujahti portaisiin. Hän veti hiljaa oven perässään kiinni ja hiipi portaat alas. Pesuhuoneen ovi oli auki, samoin saunan ovi. Saunassa paloivat valo ja Siiri kuuli hiljaisen hyräilyn. Saunan hämärässä valossa näkyi harmaata nuttua rati-riti-ralla-lallatuksen alta kuului rapinaa. Siiri tuijotti puuhailijaa ja hymyili.

- Topias, Siiri kuiskasi. - Topias, Siiri sanoi kovempaa ja säntäsi pesuhuoneeseen. Tonttu hätkähti ja nosti katseensa Siiriun. Samassa Siiri näki, ettei tonttu ollut Topias vaan joku ihan muu. Poika näytti nuorelta ja laihalta. Ja säikähtäneeltä.

Tonttu haali vauhdilla tavaroita lattialta syliinsä. Nyt vasta Siiri huomasi, että saunan lattia oli täynnä erilaisia lahjapapereita, nauhoja, teippejä sekä leluja. Kasassa näytti olevan ainakin keppihevonen, paloauto, jalkapallo ja pari kirjaa.

- Kuka sinä olet? Siiri kysyi hiljaa. Tonttu ei vilkaissut Siiriun päinkään vaan jatkoi tavaroiden keräämistä. - Mitä sinä teet meidän saunassa? Siiri katseli tavaroita ja kuvitteli tietävänsä mitä tonttu teki. Se pakatoi lahjoja, mutta miksi ihmeessä se teki sitä Sammalpolku kuuden saunassa? Tonttu ei vaikuttanut kuulevan Siiriä ollenkaan. - Tunnetko sinä Topiaksen? Topiaksen nimen kuuleminen sai tontun hätkähtämään ja nostamaan katseensa Siiriun. Se vaihtoi painoa jalalta toiselle ja hypisteli vaaleanpunaista lahjanarun pätkeä sormissaan.

- Topias sanoi, että saan olla täällä rauhassa, se sanoi viimein.

- Rauhassa? Siiri toisti. - Rauhassa? Rauhassa miltä?

- Rauhassa. Rauhassa, tonttu sanoi uudelleen ja uudelleen. - Topias sanoi, että kahdesta lapsesta huolimatta tämän talon sauna on rauhallinen paikka.

- Miksi sinä haluat olla meidän saunassa rauhassa? Siiri tuijotti tonttua silmät suurina.

- Minä haluan olla rauhassa. Minä haluan rauhaa, tonttu sanoi.

- Eikö joulumaa olekaan rauhan valtakunta? Siiri muisti laulun, jota äiti lauloi aina joulun aikaan. Äiti ei ollut koskaan sanonut sitä lempi joululaulukseen, mutta se sen täytyi olla.

- Pah. Mieti nyt. Valtava paja, valtavasti tonttuja, valtavasti kiirettä, valtavasti koneita. Jatkuvaa juoksemista ja kiirettä. Minä en oikein, tonttu lopetti lauseen kesken. Aivan kuin se ei olisi halunnut sanoa ääneen olevansa ainoa tonttu, joka ei viihtynyt pajalla.

- Mikä sinun nimesi on? Siiri kysyi. Häntä mietitytti ja kiinnosti yhä suunnattomasti mitä tuo tonttu teki heidän saunassaan, mutta häntä kiinnosti myös tuo tonttu ylipäätään.

- Touko. Touko Miiriuksenpoika Tohkola. Paketointitonttu jo neljännessäkymmenessä

viidennessä polvessa.

- Oh hoh. Se on aika pitkä aika, Siiri huokasi.

- On se. Mutta arvaa vain aiheuttaako se paineita. Minä olen ainoa poika ja isälle ja isoisälle ja isoisan isoisoisälle on hirvittävän tärkeää, että minä jatkan perinnettä. Ja minun poikani ja pojanpoikani, Touko pulputti lakkaamatta.

- Onko sinulla lapsia? Siiri kysyi. Touko näytti hänestä melko nuorelta.

- Voi ei. Ei. Ei minulla lapsia. Ei. Ei minulla vaimoakaan. Ja siitäkkin isoisoisoisa on kamalan huolissaan. Hän ei tajua, ettei nykypäivänä ihan noin vain tonttutyttöjä hurmata ja kosita ja, ja, ja... ei eteenkään, kun on niin kuin minä.

- Niin kuin sinä? Siiri kysyi.

- No minä. Niin kuin minä. No minä, Touko takelteli. - No kun minä en oikein viihdy siellä pajalla. Enkä oikein missään missä on paljon tonttuja. Tai ihmisiä. Tai pörröjä. Tai yhtään mitään. Erityisesti kummituksia minä välttelin. Ne ovat kummaa sakkia. Niistä tulee aina outo olo, kun niitä on lähettyvillä. Tässä talossa taitaa asua aika monta kummitusta, Touko jatkoi.

- Onhan niitä jokunen, Siiri sanoi ja jäi miettimään, ettei itse asiassa tiennyt kuinka paljon kummituksia oikeastaan oli. Lähinnä lastenhuoneen kummitukset olivat tulleet tutuksi ja pari muuta hän oli nähnyt.

- Mutta minun pitää nyt kyllä mennä. Pitää mennä, Touko sopersi ja keräsi tavaroita syliinsä.

- Jos minä menen pois kellarista, niin jatkatko sinä sitten työtäsi? Siiri sanoi. Hänen kävi sääliksi tonttua.

- Jaa. Kai minä. Nämä pitäisi saada paketoitua. Pakettipuolen vastaavatonttu hermostuu minulle taas. Alkaa olla kovasti kiire paketoitien kanssa ja minulla menee aina paljon kauemmin kuin muilla, kun pitää etsiä rauhallinen paikka ja siirtää tavaroita ja tarvikkeita ja kaikkea. Sitten sama hulluus takaisinpäin, Touko huokaisi.

- Tee työsi rauhassa. Minä menen pois, Siiri sanoi, käänsi selkensä tonttuun päin ja käveli pois. Siiri olisi halunnut vielä kääntyä ja kurkistaa tonttua, muttei tehnyt niin. Tästä olisi puhuttava Saran kanssa.

5. luku

- Sara, Sara, Sara! Siiri huusi juostessaan eteiseen.
- Tiedätkö, sä olet kyllä tosi huono leikkimään piilosta, Sara pukahti.
- Enkä ole, Siiri veti kädet puuskaan.
- Oletpa. Tiedätkö, että piiloleikissä kuuluu olla piilossa? Sara kysyi.
- Saunassa on tonttu! Siiri sai viimein sanotuksi.
- Topias! Sara hypähti ilmaan. - Topias on tullut takaisin.
- Ei. Ei ole, Siiri korjasi.
- Mitä? Sähän sanoit, että saunassa on tonttu, Sara näytti pettyneeltä.
- Niin sanoin, mutta Topiaksesta en sanonut mitään.
 - Kuka siellä sitten on? Sara kysyi hetken tuumittuaan.
- Touko Tonttu. Ei kun Touko... Tohkola. Niin se oli, Siiri sanoi.
- Touko Tohkola?
- Niin.
- Onko se meidän uusi saunatonttu? Mitähän löylynhenki siihen sanoo? Sara kysyi.
- Ei. Ei. Se ei ole saunatonttu, Siiri kertoi.
- Mitä ihmettä se sitten tekee meidän saunassamme?
- Se pakatoi lahjoja.
- Mitä?
- Se pakatoi lahjoja, Siiri selitti.
- Miksi ihmeessä se pakatoi lahjoja meidän saunassa? Sara oli ihmeissään.
- Se ei kuulemma tykkää hälinästä.
- Ei tykkää hälinästä?
- Niin.
- Kumma tonttu, Sara pukahti.
 - Mä haluan nähdä sen, Sara sanoi hetken hiljaisuuden jälkeen.
- Mä luulen, ettei sinne kannata mennä nyt, Siiri vastasi.
- Mutta säkin sait nähdä sen.
- Juu. Ja musta tuntuu, että siinä oli sille tontulle tarpeeksi vähäksi aikaa, Siiri pudisteli päätään. Sara työnsi kädet farkkujen taskuun ja samassa tunsi sormissaan jotain.
- Mun pitää nähdä se. Mulla on sille yksi juttu, Sara sanoi ja kaivoi taskustaan pienen metalliauton.
- Mikä tuo on? Siiri kysyi.
- Mä löysin sen yksi päivä saunasta. Ihmettelin, että mistä se oikein on tullut, Sara selitti.

- Se on jonkun lahja, Siiri sanoi.

- Niin kai sitten.

- Mennään, Siiri sanoi ja tarrasi Saraa kädestä. Oikeasti hänkin halusi nähdä Toukon uudelleen, mutta ei uskonut, että tonttu olisi enää saunassa. - Mennään hiljaa, niin se ei ehdi karata.

Tytöt hiipivät hiljaa portaat alas. Siiri puristi Saraa kädestä, jottei kompuroisi hämärässä.

- Onko meidän kellarissa tuoksunut aina pipareilta? Sara kysyi. Siiri pudisteli päätään ja vasta silloin hän huomasi sen. Kellarissa tosiaan tuoksui vastaleivotuilta piparkakuilta. Pesuhuoneen ovi oli kiinni. Sara avasi sen niin hiljaa kuin suinkin osasi. Piparkakkujen tuoksu voimistui. Myös saunan ovi oli kiinni. Sara riuhtaisi sen auki ja tuijotti saunaa, joka oli tyhjä.

- Voi ei. Se ehti mennä, Siiri huokaisi.

- Katso, Sara sanoi ja osoitti lauteiden alle. Siiri laskeutui kontalleen ja ryömi pikkuisen pussin luo. Pussi oli harmaata kangasta ja sen suu oli suljettu joulun punaisella nyörillä. Siiri avasi narun.

- Maistuuko sulle pipari? Siiri kysyi ja ojensi pussia Saralle.

Sara kaivoi auton taskustaan ja asetti sen lattialle.

- Luuletko, että Touko löytää sen tästä? Sara kysyi.

- Luulen, että se tiesi meidän tuovan auton takaisin, Siiri vastasi.

6. luku

- Siiri, Siiri kuuli hiljaisen kuiskauksen riisuessaan kenkiään eteisessä. Sara oli tullut juuri kotiin koulusta, mutta vielä ei ollut leikin aika. Sara istui keittiön pitkän pöydän ääressä ja oli levittänyt ympärilleen kaikki kirjat, joista oli läksyjä. Siinä oli lukukirjaa, käsialavihkoa, matematiikan kirjaa ja yllin vihkoa. Siiri pyöritti päätään hakien kuiskaajaa ja näki pienen nenän ja kahden tuikkivan silmän kurkistavan kellarin ovenraosta. - Siiri, Touko sanoi uudelleen. - Minulla on sinulle asiaa.

- Odota. Haen Saran, Siiri sanoi ja säntäsi keittiöön.

- Sara. Sara. Tule, Siiri huusi Saralle ja tarttui tätä käteen.

- Saralla on läksyjä, äiti sanoi ja katsoi Siiriä alta kulmien.

- Eikö ne voi odottaa. Tällä on kiire, Siiri sanoi.

- Millä? Äiti kysyi. Siirin naama meni ryppyyn, kulmat painuivat kasaan ja suu harmistuksesta ruttuun.

- Ei millään, Siiri mutisi.

- No sitähän minäkin. Sara tekee läksyt ja sitten pääsette leikkimään.

Siiri istui Saraa vastapäätä pöydän ääreen.

- Mitä sulla on? Sara kysyi kuiskaten.

- Touko, Siiri vastasi.

- Mitä siitä?

- Sillä on jotain asiaa? Siiri vastasi. Sara katseli äitiä ja sitten keittiön ovea. Huomaisiko äiti, jos hän yrittäisi lähteä.

- Tytöt. Sara tekee nyt vain ne läksyt, Sara huokaisi. Kyllä äiti huomaisi. Tietysti huomaisi.

- Mitä se sanoi sulle? Sara supisi.

- Vaan, että sillä on mulle asiaa, Siiri vastasi.

- Sulle? Sara kysyi.

- No meille, mutta kun mä siinä olin.

- Onkohan sillä kiire? Sara kysyi ja suttasi jotain vihon kulmaan.

- Mitä luulisit? Siiri irvisti.

- Minä menen laittamaan pyykit narulle, äiti sanoi ja lähti.

- Nyt mennään, Siiri sanoi.

- Äiti suuttuu, Sara sanoi, mutta pomppasi ylös. - Mennään. Tytöt juoksivat kellarin ovelelle ja portaat alas. Touko istui saunan lauteella ja heilutteli jalkojaan.

- Anteeksi, että kesti, Siiri sanoi.

- Ei se mitään, Touko hymyili.

- Mun pitäisi olla tekemässä läksyjä, Sara sanoi.
- Tiedän, Touko sanoi.
- Tiedät? Sara näytti olevan ihmeissään.
- Tiedätkö miksi Joulupukki tietää kaiken? Touko kysyi.
- E-en, Sara vastasi.
- Koska tontut tietävät kaiken. Minä olen vain pakettitonttu, mutta minä kuulen paketoitipöydissä kaikenlaista. Urkkiikurkkiitontut kertovat asiat nikkarointitontuille ja nikkarointitontut kertovat ne pakettitontuille. Sana kulkee ja kaikki tietävät kaiken. Myös sen oletko sinä tehnyt läksyt ja totellut äitiäsi, Touko sanoi ja Sara lehahti punaiseksi kasvoiltaan.
- Mutta, minä, Sara sanoi.
- Älä huoli, tätä ei lasketa, Touko sanoi ja virnisti. - On muutamia poikkeuksia sääntöihin ja tonttujen tapaamisia ei lasketa.
- Tapaatteko te useinkin lapsia? Siiri kysyi.
- Te olette ensimmäiset lapset, jotka minä olen tavannut, Touko sanoi kuin vähän nolostellen. - Pakettitontut tapaavat aika harvoin ketään Korvatunturin ulkopuolista. Touko oli hetken hiljaa. - Me yleensä viihdymme siellä, se lisäsi vielä.
- Onko sinun pakko olla pakettitonttu? Siiri kysyi.
- Voi. On minun. Minun...
- Sukusi on aina ollut pakettitonttuja. Minä tiedän. Mutta mikä sinä haluaisit olla? Siiri keskeytti.
- Voi. Tallitonttu. Ollapa Pukin Tallitonttu ja saisin huolehtia hänen satapäisestä porolaumastaan, Touko näytti haaveilevalta.
- Onko pukin poroja satoja? Saran silmät suurenivat hämmästyksestä.
- On. Onhan niitä. Käytössä ei kerralla ole kuin kaksitoista, niin ja tietysti Petteri, mutta porot vaihdetaan parin tunnin välein aattona. Lahjoja jaetaan koko maailmaan 24 tunnin ajan ja se tarkoittaa sitä, että käytössä on yhtenä iltana melkein 150 poroa. Lisäksi vasat ja vasovat vaadimet ja vanhat jo eläkkeellä olevat nimiloput. Niin onhan niitä. Onhan niitä siinä, Touko selitti ja Siiri ja Sara kuuntelivat tonttua lumoutuneena. Touko oli selvästi päässyt lempiaiheeseensa.

7. luku

- Miksi Touko ei voisi olla Tallitonttu? Siiri kysyi. - Eihän siinä ole mitään järkeä, että sen on pakko olla pakettitonttu, vaikkei tahdo.
- Ei niin, Sara myötäili.
- Touko, Touko, Touko, Karas huokaisi.
- Niin mitä siitä? Siiri käännähti kohti pörröä, joka istui lastenhuoneen matolla ja järjesti taskukoiria vierä viereen.
- Chihuahua, husky, beagle, collie, Karas mutisi hiljaa.
- Mitä? Siiri kysyi.
- Minä vaan katson mitä kaikkia koiria teillä oikein on, Karas lisäsi koiran toisensa jälkeen riviin.
- Ei kun mitä Toukosta? Sara kysyi.
- Nokun Touko sitä ja Touko tätä. Ette te ole koskaan kysyneet, että olenko minä aina halunnut olla kaappipörrö. Se ei ole tullut teille edes mieleen.
- No oletko? Sara istui Karasin viereen. Karas katsoi silmät suurina hiljaa Saraa. Se näytti pikkuisen nolostuneelta.
- Kyllä. Oikeastaan joo. Kyllä minä aina halusin kaappipörröksi, se sanoi lopulta.
 - Miksi? Siiri kysyi ja istui Karasin toiselle puolelle.
- Jaa. Lapset vaan kiinnostivat minua ja alusta alkaen halusin lastenhuoneeseen kaappipörröksi, se sanoi.
- Sä olet ihana, Siiri sanoi ja rutisti pörröä.
- Hi-hi-hi-hi, Karas kihersi ja painautui Siiriä vasten.
- Mutta ajattele miten kamalaa olisi ollut, jos sut olisi pakotettu johonkin ihan muuhun niin kuin Touko? Sara sanoi.
- Touko, Karas parahti.
- Niin. Touko, Sara sanoi.
- Touko. Touko. Touko. Touko. Sitä juuri. Sen jälkeen, kun te tapasitte Toukon, mistään muusta ei ole puhuttu, Karas sanoi.
- Touko nyt vain, Sara sanoi, muttei keksinyt sanoja.
- Me vain haluaisimme auttaa Toukoa, Siiri silitti Karasin selkää. - Ihan samalla tavalla me haluaisimme auttaa sinua, jos olisit koko ikäsi halunnut tallipörröksi. Karas ratkesi nauramaan niin kovin, että kellahti selälleen matolle.
 - Mitä sinä naurat? Siiri kysyi.
- Tallipörröksi, tallipörröksi, Karas ulvoi naurun lomasta.

- Mikä siinä on noin hauskaa? Siiri kysyi kulmiaan kurtistaen.
- Minä en tiedä ainuttakaan pörröä, joka työskentelisi tallissa.
- Miksi ei?
- Jaa. No kun. Se nyt vaan on niin, Karas sanoi.
- Etkö sä pidä eläimistä? Sara kysyi.
- Tehän elättekkin metsässä? Siiri ihmetteli.
- Metsä tai talli. Sama asia. Niinkö? Karas kysyi.
- Ei. En minä sitä, Siiri sanoi. Karas tuumaili hetken ja totesi sitten:
- Minä en ole vain koskaan ajatellut, että pörrökin voisi työskennellä - tallissa.
 - Siiri, Sara, sauna on valmis, isä huusi kurkatessaan lastenhuoneen ovesta.
- Tullaan just, Siiri huikkasi vastaukseksi ja ovi napsahti kiinni isän lähdettyä.
- Se meni jo, Sara sanoi. Kumpikaan ei ollut enää huolissaan siitä, että isä tai äiti näkisivät Karasin. Molemmat tiesivät, etteivät vanhemmat näkisi pörröjä, tonttuja, keijuja, kummituksia tai mitään mitä muuta mitä eivät halunneet nähdä, vaikka ne heille osoittamalla osoitettaisiin. - Se meni jo, Sara toisti, mutta Karasia ei kuulunut eikä näkynyt.
- Se taitaa olla vähän mustasukkainen tontulle, kuului möreä ääni sängyn alta.
- Mustasukkainen. Tontulle? Siiri sanoi ihmeissään.

Saunan lämmössä oli rauhallista. Siiri nojasi isään ja katseli kuinka löylynhenki puhalteli höyryrenkaita ilmaan. Äiti heitti löylyä ja kiuas sihahti pahaenteisesti. Löyly tippui iholle pieninä pistävinä pisteinä.
- Aah, äiti huokasi ja painui kasaan jalkojaan vasten. - Mikä sille vanhalle kiukaalle oikein tuli. Se oli niin hyvä ja mukava. Minä en koskaan totu tämmöisiin sähkövehkeisiin. Äiti kaipasi. Omasta mielestään kiuasta, mutta Siiri ja Sara tiesivät tämän ikävöivän Topiasta ja vanhaa kunnon puukiukaan henkeä.

8. luku

- Nukutteko te? Karasin hiljainen ääni havahdutti Siirin, joka oli juuri ollut nukahtamassa.

- Mitä? Mitä? Mikä nyt? Sara kysyi ja uninen naama kurkisti yläsängyn laidan yli.

- Toukolla on joku hätänä, Karas sanoi.

- Mitä? Mikä? Sara toisti.

- Minä en tiedä.

- Onko Touko saunassa? Siiri kysyi.

- On, Karas vastasi.

- Tuli Sara, mennään, Siiri sanoi ja pomppasi ylös sängystä.

- Meidän pitäisi olla nukkumassa, Sara marisi hiljaa. - Äiti suuttuu, jos näkee meidät hiippailemassa ympäriinsä nukkumaanmenoajan jälkeen.

- Meidän täytyy ottaa selvää mikä Toukolla on, Siiri sanoi ja raotti varovasti kellarin ovea. Se narahti, mutta olohuoneesta kuulunut puheensorina ei lakannut. - Ne ei kuulleet, Siiri sanoi. Jo portaissa tytöt kuulivat pienen, nyhkyttävän äänen.

- Touko, Sara sanoi.

- Touko, Siiri huudahti ja tytöt säntäsivät saunaan.

Saunassa pikkuinen tonttupoika istui kippurassa lauteiden alla ja nyhkyi.

- Touko, mikä sulla on? Sara kysyi.

- Touko, mikä hätänä? Siiri kysyi. Touko ei sanonut mitään. - Touko. Oletko sä kunnossa? Touko nosti katseensa tyttöihin. Tontun kasvot olivat kyynelten raidoittamat, eikä Siiri voinut kuvitella mitään sen surullisempaa kuin itkevä joulutonttu.

- Minä, minä, minä, Touko sopersi nyhkyäysten lomasta. - Minä sain Pukin ykköstallitontulta tärkeän tehtävän.

- Onko se kamalan vaikea? Siiri kysyi.

- Tai onko se vaarallinen? Sara kysyi.

- Ei. Ei. Ei sen ainakaan pitänyt olla, Touko nyhkyi. - Pororo lupasi, että Samposta on helppo pitää huolta. Pororo sanoi, ettei se vaadi paljon.

- Mutta hei. Sinähän halusit tallitontuksi, Siiri hihkaisi. - Tämähän on hienoa.

- Hienoa. Ei ole yhtään hienoa, Touko parkaisi. - Minä hukkasin Sampon.

- Hukkasit? Siiri oli ymmällään.

- Niin. Hukkasin. Hukkasin. Hukkasin. Ja nyt koko joulu on pilalla ja se on minun syytäni, Touko parahti uudelleen itkuun. - Minä tein virheen. Minä toin sen tänne saunaan sen jälkeen, kun te olitte löylytelleet. Minä niin kovin tykkään lämpimästä, etten muista, etteivät useimmat Pukin

eläimet pidä kuumasta.

- Sinä toit sen meidän saunaan ja se karkasi? Siiri kysyi.

- Niin. Niin sen on täytynyt mennä, Touko vastasi. - Me tulimme tänne. Minä istuin tuohon lauteelle ja hetkeksi suljin silmäni ja sitten se olikin jo poissa.

- Sinä toit poron meidän saunaan ja se vain yks kaks katosi? Sara kysyi epäilevästi kulmat kurtussa.

- Mutta ei kai joulu voi yhdestä porosta olla kiinni, Siiri yritti lohduttaa. - Sinähän sanoit miten paljon Pukilla on poroja.

- Ei, ei, ei. Ei Sampo ole poro, Touko sanoi ja naurahti pienesti. - Sampo on tunturisopuli.

- Tunturisopuli? Tytöt sanoivat yhteen ääneen.

- Miten koko joulu voi olla kiinni yhdestä tunturisopulista? Siiri kysyi.

- Mikä on tunturisopuli? Sara sanoi ihmeissään.

- Tunturisopuli on jyrسیjä. Me ollaan nähty sellainen Korkeasaarella, Siiri sanoi. Touko katsoi Siiriä, sitten Saraa ja taas Siiriä.

- Jyrسیjä? Jyrسیjä, josta koko joulu on kiinni? Älä viitsi, Sara naurahti. - Yritätkö sä pelotella meitä?

- Ei. Te ette ymmärrä. Sampo on Joulupukin maskotti. Oikeastaan koko Korvatunturin maskotti. Jotkut uskovat, että Sampolla on taikavoimia ja että se auttaa Joulupukkia ehtimään jouluna joka paikkaa. Toiset luottavat, että Sampo tuo hyvää onnea, Touko selitti.

- Äiti saa kohtauksen, jos se löytää jonkun hiiren vipeltelemästä nurkista, Sara huokasi.

- Tunturisopulin, Siiri sanoi.

- Miten tunturisopuli, Sampo, voi pilata joulun? Siiri kysyi hiljaa.

- Porot ovat hyvin taikauskoista sakkia. Sampo on ollut aina mukana, Touko huokaisi. - Petteri on kieltäytynyt nousemasta ilmaan, jos Sampo ei ole mukana.

- Petteri? Siiri sanoi kysyvästi.

- Niin. Petteri Punakuono. Ja jos Petteri ei nouse ilmaan, ei nouse yksikään muukaan poro. On ne vaan niin omanlaisiaan otuksia ne porot, Touko sanoi ja nyyhkäisi.

9. luku

- Anna mä nukun vielä, Sara mumisi ja käänsi kylkeään, kun Siiri ravisteli tätä olkapäästä. - Mä haluan nukkua vielä.

- Miten me voidaan auttaa Toukoa? Siiri kysyi. - Mä olen miettinyt sitä koko yön.

- Nukkumalla, Sara veti peittoa korvilleen.

- Ei kun oikeasti. Meidän pitäisi auttaa sitä, Siiri sanoi. Samassa ovelta kuului koputus.

- Kuka se on? Sara kysyi ja pomppasi istumaan.

Ovi raottui ja raosta pisti esille pieni tontun pää.

- Touko, Siiri sanoi ja hyppäsi kerrossängyn portailta lattialle. - Kiva nähdä sinua.

- Joko Sampo on löytynyt? Sara kysyi. Touko katsoi töppösiään ja pudisteli päätään.

- Ei ole. Ei ole löytynyt. Siksi minä tulinkin, Touko astui huoneeseen ja samassa Siiri ja Sara näkivät, ettei Touko ollut yksin.

- Topias! Sara huusi.

- Topias! Siiri huusi ja säntäsi tontun luo. Ennen kuin tonttu ehti käsittää mitä tapahtui, tytöt kietoivat kädet tämän ympärille.

- Mulla oli ikävä sua, Sara sanoi.

- Mä olen halunnut sanoa kiitos, Siiri sanoi. Topias katseli häkeltyneenä ympärilleen. - Ihana nähdä sinua, Siiri huokaisi ja astui taaksepäin. Huulo lipui kaapin takaa esille.

- Topias, Topias, Topias, Huulo sanoi. - Hauska nähdä sinua. Kuinka olet viihtynyt pohjoisessa? Topias vilkaisi Toukoa.

- Mikäs minulla ollessa? Kivahan siellä, mutta tämä Touko. Touko tarvitsisi apua, Topias sanoi.

- Siksikö sinä tulit? Huulo kysyi.

- Siksipä minä taisin tulla, Topias sanoi ja näytti välttelevän Huulon katsetta.

- Mitä sinulla mielessä? Huulo kysyi.

- Miten me voimme auttaa? Sara kysyi.

- Anna olla, Touko sanoi hiljaa ja kiskoi Topiasta nutun hihasta.

- En anna. Topias sanoi. Siksi me tänne tulimme, Topias sanoi päättäväisesti.

- Eivät he voi auttaa, Touko sanoi. - Emmekä me voi pyytää heiltä sellaista.

- Topias. Sinä tiedät, että minä olen sinulle isossa velassa, Huulo sanoi.

- Ei. Et ole. Sinä järjestit minut pajalle, Topias pudisteli päätään. - Mutta minä toivoin, että voisitte silti auttaa minua.

- Miten? Siiri kysyi.

- Korvatunturi on suunnattoman suuri. Sampo on pienen pieni. Olen yrittänyt parhaani mukaan auttaa Toukoa etsimään Sampoa, mutta kahdelta tontulta menee vähintään vuosikymmen paikan haravoimiseen, Topias katsoi Siiriä, eikä edes räpäyttänyt silmiään. - Ja pikkuinen sopuli voi olla missä vain ja mennä minne vain.

- Sisu, Siiri huusi.

- Mitä Sisusta? Huulo kysyi.

- Sisu, sinä ajattelit Sisua? Siiri tuijotti tonttua takaisin.

- Mitä te minusta haluatte? Kuului lohikäärmeen möreä ääni sängyn alta.

- Minä ajattelin Sisua ja minä ajattelin teitä, Topias sanoi ja huokaisi syvään.

- Lohikäärmeellä on tarkat silmät. Tarkimmat, jotka minä tiedän, Topias sanoi.

- Mutta emme voi viedä tyttöjä pohjoiseen, Touko oli päättäväinen.

- Sisu, tytöt ja Touko löytäisivät sopulin luultavasti pian, Topias ei näyttänyt välittävän Toukosta.

- Mutta emme voi, Touko toisti.

- Sisun minä ymmärrän, mutta mihin tarvitset meitä? Siiri kysyi.

- Sisu näkee kyllä Sampon. Minä tiedän sen, Topias sanoi. - Mutta yksikään lohikäärme ei saa sopulia kiinni. Se on selvää.

- Me autamme, Siiri sanoi ja Sara nyökytteli.

- Ette auta. Ette te voi. Te ette voi tulla pajalle, Touko sanoi.

- Miksi eivät? Me tarvitsemme heitä, Topias sanoi. - He haluavat auttaa ja he voivat auttaa.

Miksi siis emme ottaisi apua vastaan?

- Mitä pukkikin sanoisi? Pajan sääntöjen mukaan lasten tuominen on kiellettyä, Touko pudisteli päätään.

- Pukki ymmärtäisi. Nämä lapset voivat oikeasti auttaa, Topias sanoi ja tuijotti Toukoa tuimasti.

Touko oli pitkään hiljaa.

- Hyvä on, hän sanoi lopulta. - Hyvä on. Tämän on pakko onnistua.

10. luku

- Nyt mennään, nyt mennään, Touko touhotti.
- Mutta äiti ja isä, Siiri sanoi.
- He eivät tule tänne nyt. Huulo on luvannut huolehtia asiasta, Touko kiskoi Siiriä kädestä.
- Miten me pääsemme Korvatunturille? Sara kysyi. Lohikäärmeiden, kummitusten ja pörröjen maahan pääsi kellarista, kun vain tiesi niksit, mutta missä oli salakäytävä Joulupukin maahan?
- Se on helppoa. Se on helppoa, Touko toisti itseään. - Seiso sinä tässä, Touko sanoi ja asetti Siirin seisomaan keskelle lastenhuoneen räsymattoa. - Ja sinä tässä, Touko työnsi Saran aivan Siirin vierelle. - Nyt pistäkää silmät kiinni.

Siiri ja Sara sulkivat silmät käskystä ja samassa he kuulivat pientä kulkusen kilinää. Ensin se tuntui liittävän heidän ympärillään, sitten kilisevän yläpuolella. Tonttu painautui tyttöjä vasten. Siiri tunsu nenässään hivenen piparisen tuoksun.

- Siiri, Sara, Touko sanoi hiljaa. Tytöt avasivat silmänsä.
- Ooh, Siiri huokaisi. Valkoinen kirkkaus sokaisi silmiä. Lunta oli kaikkialla. Sara värähti. Hän kuvitteli miten kylmä ulkona täytyi olla. Hän nosti kämmenet kasvojensa eteen hieroakseen niitä yhteen. Käsiä lämmittivät paksut ja pörröiset lapaset.
- Katso näitä, Sara sanoi ihmeissään. Siiri katsoi Saraa, joka oli pukeutunut punaiseen toppatakkiin, jonka hupussa oli pörröinen karvareunus. Siiri katsoi itseään. Myös hänellä oli punainen takki, punaiset toppahousut ja pörröiset, vaaleanpunaiset lapaset.
- Luulitteko te oikeasti, että minä päästän teidät Korvatunturille mekkosillan? Touko naurahti. - Anteeksi, mutta otin vähän ohjat omiin käsiini.

Siiri tutkaili ympäristöään. Silmät olivat tottuneet lumen kirkkauteen ja vasta nyt hän ymmärsi katsella ympärilleen ja yrittää hahmottaa missä oli. Vähän matkan päässä kohosi suuri, punainen rakennus, joka näytti levittäytyvän vähän joka suuntaan. Siinä oli musta katto ja ikkunoissa valkoiset pielet. Taaempänä näkyi pieniä tupia, ryppäissä ja erillään. Kaiken tämän takana kohosi kukkula, jonka laella seiso i suuri talo, jonka seinät olivat ruskeat ja katto valkoisen lumen peitossa. Talo oli valaistu kymmenin, ehkä jopa sadoin lyhdyin, kynttilöin ja soihtuin.

- Onko tuo? Siiri sanoi hiljaa lumoutuneena ja osoitti sormella taloa.
- Kyllä. Se on Joulupukin tupa. Siellä asuvat Joulupukki, Muori ja melkein sata nuorta tonttua. Pukki pitää nuorimmat lähinnä. Vanhemmat ovat jo halunneet itsenäistyä edes hieman ja asuvat tuvissa pitkin laaksoa, Touko selitti.

- Tämä tässä on talli. Porot asuvat täällä, Touko osoitti suurta rakennusta edessä. - Ja tallitontut, Touko huokaisi. - Myös Sampo asui täällä, Touko lisäsi vielä ja painoi päänsä

kumaraan. Ajatus Samposta sai tontun selvästi surulliseksi.

- Siinähan te olette, kuului tuttu tontun ääni ja Topias astui tallin takaa esille. Hän kahlas lumessa, joka ulottui puoleen reiteen asti. - Oletteko te kauan odottaneet? Topias kysyi.

- Ei. Vasta me tultiin, Touko sanoi.

- Talliin menossa? Topias sanoi kysyvästi.

- Niin me kai, Touko sanoi varovaisesti.

- Selvä juttu. Mennään, Topias sanoi ja kääntyi tallin suuntaan.

- Minä en ole käynyt tallissa kuin ihan pari kertaa, Touko sanoi. - Talli ei ole kuin tallitontuille, hän jatkoi. - Kävin katsomassa Sampo, kun sain tehtäväni. Silloinkin tallitontut tuntuivat vähän, Touko sanoi, mutta lopetti lauseen kesken, kun Topias läväytti tallin suuren oven auki. Sisältä kuului voimakasta korskuvaa ääntä ja kaviot kopsuivat lattiaan. Lähinnä oleva poro nousi takajaloilleen ja huitoi etukoprilla ilmaa.

- Rauhoitu Saana, Topias ojensi kätensä poroa kohden ja tämä laski etusorkkansa alas. Poro ei vaivautunut kiinnittämään sen enempää huomiota tulijoihin vaan käänsi tytöille ja tontuille selkensä ja löntysteli juottokaukalolle.

- Tunnetko sinä porot? Touko sanoi.

- Minulla on hyvä nimimuisti, Topias sanoi äkkiä ja hiippaili hiljaa karsinoiden lomitse keskemälle tallia.

Karsinoiden keskellä oli risuista koottu rakennelma, joka muistutti tuolia tai jakkaraa. Sen päälle oli koottu kepeistä, kuivista lehdistä ja kankaan riekaleista pesä.

- Tässä se makasi, kun sen viimeksi näin, Touko huokaisi. - Tämä on Sampon pesä.

- Tässä se kai yleensä makasi, jos ei sattunut juoksentelemaan ympäri tallia tai olemaan nuorten porojen lentoharjoituksissa, Topias selitti. - Ja jos minä nyt olen mitään oikein ymmärtänyt. Se taisi olla varsin laiskan pulskea otus. Siiri tutkiskeli pesää. Hän katsoi tarkkaan keppien välejä ja etsiskeli maasta tassunjalkia.

- Vaan mihin pieni tunturisopuli menisi? Siiri huokaisi.

11. luku

- Mistä ihmeestä me voimme etsiä Sampoa? Sara pohti.
- Se on pienen pieni ja kai jossain tuolla ulkona? Siiri tuumi.
- Se on selvää, että tallissa se ei ole, Touko sanoi. - Porot olisivat kyllä nähneet sen.
- Mutta miten, miten löytää sopuli tunturista? Siiri kysyi.
- Johan minä selitin, Topias sanoi. - Lähtekää Sisun selässä lentoretkelle. Jos sopuli on ulkona, Sisu näkee sen varmasti. Sisu nyökytteli vieressä.
- Onko lohikäärmeillä oikeasti niin hyvä näkö? Sara sanoi epäillen.
- Et uskokaan miten hyvä, Sisu huokaisi.

Touko tähyili ympärilleen astuttuaan ulos tallista.

- Miksei se tule kotiin? Touko kysyi ja katseli tummaa metsää. - Miksi se ylipäättään lähti?
- Nouskaa selkään, Sisu sanoi ja laskeutui vatsalleen lumeen. Se värähti.
- Onko kaikki hyvin? Siiri kysyi ja silitti lohikäärmeen suomuista kaulaa.
- On, Sisu sanoi. - Meitä lohikäärmeitä ei vain ole luotu lumisen maan asujiksi. Siiri painautui Sisua vasten kuin lohduttaakseen, muttei sanonut mitään. Sara katseli ympärilleen ja näki pienen poron vasan kurkistavan tallin ovelta uteliaana.

- Pitäkää kiinni. Nyt mennään, Sisu sanoi ja levitti siipensä. Siiri puristi jalkansa tiukasti lohikäärmeen kylkiin. Hän muisti ensimmäisen lentonsa lohikäärmeen selässä. Hän kuvitteli, että toisella kerralla se olisi helpompaa, mutta ilmeisesti oli asioita, joihin ei tottunut koskaan. - Mihin suuntaan? Sisu huusi Toukolle lentäessään Joulupukin valtavan talon yli. Pihalla seisoivat joitakin tonttuja, jotka tuijottivat lohikäärmettä niskat kenossa silmät suurina.
- Lennä metsän suuntaan, Touko sanoi. - Jos katsellaan hieman metsää ensin ja käydään lumitasangot läpi vasta sen jälkeen.

Meni hetki ennen kuin tytöt tunsivat olonsa varmoiksi liitävän lohikäärmeen selässä. Ensin Siiri nosti päätään ja katseli ympärilleen ohi vilistäviä maisemia. Sitten nousi Saran pää.

- Huimaa kyytiä, Touko hihkaisi. - Onkohan porolla lentäminen samanlaista? Hän tuumi.
- Porolla. Pyh, Sisu tuhahti. He saapuivat metsän reunaan. Puut talvehtivat paksun lumipeiton alla.
- Kaunista, Siiri huokaisi. Sara katsoi taivaalle ja näki sadoittain kirkkaita tähtiä ja taivaanrantaan piirtyi värejä.
- Katso, Sara sanoi ja osoitti pikkuhiljaa ilmestyviä revontulia.
- Onkohan henki siellä? Siiri kysyi ja siristi silmiään nähdäkseen henget, jotka aikaansaivat revontulet.

- Näkyykö mitään? Touko kysyi. Sisu pudisteli päätään. He liitelivät ristiin rastiin metsän yllä. Välillä Siiri kaarteli korkeammalla, välillä lensi niin alhaalla, että puiden latvat liki hipoivat tämän vatsaa. - Näkyykö mitään? Touko kysyi uudelleen ja uudelleen. Siiri ja Sara näkivät ison tokan poroja lentävän ilmassa. Ne tekivät välillä pieniä pyrähdyksiä ja hetkittäin kiisivät niin kovaa vauhtia, että niitä tuskin erotti. - Ne harjoittelevat, Touko totesi ja hymyili. - Tontut ovat kouluttaneet niistä oikein kelpoisia poroja.

Lopulta Sisu jätti metsän ja lähti lentämään Joulupukin kylästä pois päin. Samassa suuri uros poro lensi Sisun rinnalle.

- Milläs huvilentelyllä täällä oikein ollaan? Poro kysyi.

- Eipä tässä mitään huvia, Sisu aloitti, mutta poro keskeytti sen:

- Kun noin hitaasti liidellään. Minä olenkin aina kuullut, että lohikäärmeet ovat oikeasti toosi hitaita.

- Vai niin, Sisu sanoi ja sen äänestä kuuli, että se kiristeli hampaitaan.

- Lohikäärmeitä. Pyh. Me porot ollaankin tosi nopeita. Oikeita ilmojen valtiaita, poro naureskeli. Sisu käänsi katseensa poroon.

- Otetaankos kisa? Sisu sanoi.

- Älä. Älä, Touko aneli. - Meidän pitää etsiä Sampo.

Vaan samassa lohikäärme syöksyi hurjaan vauhtiin ja poro lensi tämän vierellä.

- Tämä se on vauhtia, poro huusi.

- Mutta minä pääsen vasta vauhtiin, Sisu huusi. Se liisi ja kiisi ja Siiri, Sara ja Touko puristivat tiukasti toisiaan. Äkkiä poro oli kadonnut ja Sisu tajusi lentäneensä pitkän matkaa näkemättä mitään.

- Missä me olemme, Sisu kysyi. Touko nosti varovaisesti päätään ja katseli ympärilleen.

- Olemme henkien luona.

12. luku

Sisu laskeutui maahan ja Siiri, Sara ja Touko kömpivät varovaisesti alas selästä.

- Vau, Siiri huokaisi katsellessaan taivaalla loistavia revontulia. Ne olivat paljon kirkkaampia kuin Siiri oli kuvitellut. Värit liki häikäisivät silmiä.

- Me olemme liian lähellä, Sisu sanoi.

- Liian lähellä mitä? Sara kysyi.

- Liian lähellä henkiä, Touko sanoi ja tuijotti aaltoilevia värejä.

- Ovatko henget vaarallisia? Siiri kysyi ja astui askeleen taakse päin ikään kuin varmuuden vuoksi.

- Eivät. Eivät ne ole, Touko sanoi. - Ne vain viihtyvät omissa oloissaan.

- Katso, Siiri kuiskasi hiljaa ja tuuppasi Saraa käsivarteen. Haalean oranssi henki kohosi ilmaan vetäen perässään suurta sivellintä. Sivellin jätti jälkeensä oranssin värivanan, joka solmiutui yhteen vihreän ja sinisen kanssa.

- Näinkö niitä tehdään? Revontulia? Sara kysyi.

- Kyllä. Näin niitä tehdään, Touko vastasi.

- Meidän pitää lähteä takaisin päin, Sisu sanoi. - On monta paikkaa vielä koluttavana. Sisu käänsi selkensä revontulille ja otti muutaman askeleen.

- Kävelläkö meinasit? Touko huusi Sisulle.

- Ainakin se olisi tasapuolista, Sisu tuhahti.

- Meillä menisi koko päivä päästä takaisin Pukin luo, Touko parahti.

- Höpö höpö. Kaiken sinä tonttu uskot, Sisu sanoi. - Hypätkää selkään.

- Onko tuo meidän henki? Siiri kysyi katsellessaan taivaalla liitävää oranssia henkeä.

- En osaa sanoa, Touko sanoi.

- Ne näyttävät kaikki samalta, Sisu huokaisi.

Siiri, Sara ja Touko kipusivat Sisun selkään.

- Nyt mennään, Sisu huusi ja Siiri tunsin Saran puristautuvan tiukasti häntä vasten. Sisu nousi ilmaan ja syöksyi eteenpäin.

- Mitähän kello on? Siiri pohti puoliääneen.

- Onkohan äiti huomannut, ettemme ole kotona? Sara kysyi.

- Hän olisi kamalan huolissaan, Siiri sanoi.

- Ei. Hän ei ole huomannut mitään, Touko vastasi.

- Siiri, Sara! Sisu! He kuulivat huudon takaansa. Siiri kääntyi katsomaan äänen suuntaan ja Sisu hidasti vauhtiaan. Takana liisi oranssi henki, joka saavutti heitä nopeasti.

- Henki, Siiri huokaisi.

- Mitä ihmettä se meistä tahtoo? Sisu ärähti ja sen kuonosta iski pieniä liekkejä.
- Sisu, Henki huokaisi tultuaan Sisun rinnalle.
- Mitä? Touko sanoi. Hän tuijotti henkeä silmät suurina. Hän ei ollut koskaan aikaisemmin ollut niin lähellä revontulien henkiä, eikä ollut milloinkaan kuullut sellaisen puhuvan.
 - Minä en saisi puhua teille, henki sanoi. Siiri tunsu lämmön sisällään. Hengen ääni oli tuttu ja huokaava. Se muistutti vanhasta kotisaunasta. - Kuunnelkaa siis nopeasti mitä minulla on sanottavana.
- Pöh, Sisu tuhahti.
- Kerro, Touko sanoi. - Sinulla on varmasti tärkeää asiaa.
- Sampo on kadonnut, henki sanoi.
- Kyllä. Me tiedämme, Touko vastasi.
- Mutta Sampo on varastettu, henki sanoi.
- Mitä? Sisu käänsi päätään äkisti ja tuijotti henkeä.
- Kuka varastaisi Sampon? Touko tuumi.
 - Pohjan Akka. Lapin ilkeä noita. Hän uskoo, että Sampo voi löytää kultaa Mustien Tunturien Suurista Luolista, henki selitti. - Teidän on mentävä Mustille Tuntureille, jos haluatte löytää Sampon. Sisua puistatti.
- Mustille Tuntureille, se huokaisi.
- Meidän on mentävä, Touko sanoi. - Sisu lähdetään, poika käskytti lohikäärmettä kuin olisi aavistanut tämän epäröivän.
- Menkää ja pelastakaa Sampo. Pelastakaa joulu, henki huokaisi ja lensi pois.

13. luku

- Kuka on Pohjan Akka? Siiri kysyi hiljaa.
- Pohjan Akka on vanha ja ahne noita, joka uskoo, että Mustat Tunturit ovat täynnä kultaa. Hän on vuosikausia koettanut erilaisia keinoja löytää sitä, Touko selitti. - Pohjan Akasta on kerrottu tarinoita aina. Pienet tontut kasvavat kuunnellen hurjia tarinoita noidan seikkailuista, keitoksista ja lemmikeistä, mutta väitetään, että nuo tarinat ovat vain pieni osa siitä mitä noita on oikeasti tehnyt.
- Missä ne Mustat Tunturit oikein ovat? Sara kysyi.
- Ne ovat Pukinmaan tuolla puolen, Touko sanoi ja viittasi pohjoiseen.
- Sinne siis, Siiri sanoi. - No Sisu, lennä Mustille Tuntureille. Sisu ei liikahtanutkaan.

- Sisu. Mikä on? Lennä! Siiri komensi. Sisu käänsi päätään ja tuijotti Toukoa.
- Minä luulen, että me matkaamme Mustille Tuntureille huomenna, Touko sanoi hiljaa.
- Miksi? Siiri kysyi. Samassa hän haukotteli.
- Juuri siksi, Touko sanoi. - Teidän on aika levätä. Touko laski päänsä kumaraan.
- Eikä. Kyllä me jaksetaan. Me tahdomme auttaa, Sara huusi.
- Te autatte huomenna, Touko sanoi. - Sisu, lennä pajalle niin minä vien teidät kotiin.
- Mutta, Siiri kuiskasi, muttei sanonut muuta.

Paluumatkalla ei kuulunut kulkusten kilinää. Se oli enemmänkin kuin olisi pudonnut mustaan, pimeään ja hiljaiseen tunneliin. Ei nähnyt mitään, ei kuullut mitään ja matka tuntui kestävän paljon kauemmin kuin menomatka.

- Olemme perillä, Touko huokaisi. - Näemme huomenna, se jatkoi ja samassa tonttu oli poissa.
- Tulittehan te, Karas oli helpottunut. - Minä olin jo varma, että henget ovat lumonneet teidät tai porot talloneet jalkoihinsa.
- Mitä kello on? Sara kysyi ja haukotteli.
- Paljon. On iltapala-aika, Karas vastasi.

- Iltapala? Siiri huudahti. - Eikö äiti ole kaivannut meitä, vaikka olemme olleet koko päivän poissa?
- Me pörröt olemme hyviä hämäämään, Karas totesi ja avasi lipaston laatikon.
- Hämäämään? Sara kysyi.

- Niin, niin. Me olemme aika hyviä siinä, Karas sanoi ja kaiveli laatikkoa. - Mutta emme mekään siihen loputtomiin pysty, jos te meinaatte juoksennella tonttujen ja porojen kanssa päivät ja yöt, Karas tuhahti.

- Mitä sinä haet? Sara kysyi, kun Karas heitteli pikkueläimiä lattialle.

- Äitinne kaipaa teitä iltapalalle, Karas sanoi.

- Minä olen aina pitänyt tästä, Karas huokaisi ja nosti laatikosta pikkukoiran kylpyammeen.

- Saat pitää sen, Siiri sanoi. - Mutta miten sinä hämää vanhempiamme?

- Se on salaisuus, Karas sanoi, puristi kylpyammetta rintaansa vasten ja tassutteli kaapilleen.

- Tule, mennään, Sara sanoi ja tarttui Siiriä kädestä.

- Karas, kiitos, Siiri sanoi lähtiessään. Karas kääntyi katsomaan tyttöjä. Pörrön ilme oli vakava.

- Minä teen vuoksenne mitä tahansa, kunhan en joudu enää metsään, se sanoi ja irvisti. Siiri huokaisi.

Siiri muisti retken Muorin metsään, Varjon metsään. Hän muisti miten Varjo oli ollut vähällä saada Karasin ja miten pörrö oli loukkaantunut. Siiriä puistatti.

- Ei. Ei metsään, Siiri sanoi hiljaa ennen kuin ovi pamahti kiinni hänen takanaan.

14. luku

- Huomenta, Touko sanoi topakasti, kun Siiri raotti silmiään unesta.
- Huomenta. Tonttu istui Saran koulupöydän ääressä ja pyöritteli pientä superpalloa sormissaan.
- Te voisittekin pikkuhiljaa jo heräillä niin päästään lähtemään, Touko sanoi ja pudotti pallon lattialle. Pallo pompahti ja tonttu nappasi kopin.
- Nukkuuko Sara vielä? Siiri kysyi.
- Nukkuu. Nukkuu, Touko totesi.
- Minäkin nukun, kuului Sisun ääni sängyn alta. - Voin oikeastaan nukkua aina siihen asti, että tulette takaisin sopuleinenne.
- Sisu! Nyt ulos sieltä! Touko hyppäsi alas tuoilta. - Meidän on lähdettävä pian, jotta ehdimme kodalle ennen kuin on täysin pimeää.
 - Pöh. Ei minua pimeys haittaa, Sisu mutisi ja kömpi sängyn alta. - Mutta sinua se taitaa haitata.
- Sisu, kuului Huulon möreä ääni vain hetkeä ennen kuin suurkummitus lipui jostain näkyviin. Siiri ei enää yrittänyt keksiä mistä se tuli. Hän tiesi jo, ettei varmastikaan saisi sitä koskaan selville.
- Juu, juu, Sisu mutisi.
- En tiedä koitatko sinä olla vitsikäs vai ikävä, mutta olet jälkimmäistä, Huulo sanoi Sisulle toruen.
- Mennään sitten vain, Sisu laski päänsä alas.
- Ei me voida, Siiri sanoi nopeasti.
- Miksi ei? Touko kysyi silmät suurina ja näytti kauhistuneelta.
- Meidän pitää syödä ensin aamupalaa. Muuten äiti ainakin huolestuu, että mihin me olemme kadonneet, Siiri selitti.
- Syökää matkalla, Huulo sanoi ja tarjosi kummallekin tytölle pussia.
- Mutta äiti, Sara sanoi.
 - Minä hoidan äidin, Karas sanoi ja vihelsi.
- Onko taas aika? Kuului ääni ovelta ja vähän Karastakin pikkuisempi Pörrö astui sisälle.
- On, Karas sanoi. - Menkää vain, se viittasi Siiriä ja Saraa poistumaan.
- Siiri, Saraa, syömään! Samassa kuului äidin huuto alakerrasta.
- Äiti, Siiri sanoi hiljaa.
- Menkää nyt vain, Huulo sanoi. - Karas ja Matias hoitavat kyllä äidin. Siiri tarttui Sara ja Toukoa kädestä, Sara Sisua ja Sisu Toukoa. Hetkeä ennen kuin kaikki tuttu katosi, Siiri näki jotain kummallista. Pörrö-pojat Karas ja Matias näyttivät kasvavan pituutta. Pörröiset tukat suoristuivat

ja kasvoivat pituutta. Karas kasvatti vaaleita hiuksia, saman värisiä kuin Saralla. Matiaksen tukka muistutti hetki hetkeltä enemmän Siirin hiuksia.

- Katso, Siiri sanoi ja samassa kaikki katosi.

Matka meni yhdessä hujauksessa. Siiri ymmärsi, ettei enää jännittänyt sitä niin kuin eilen. Hän kuuli taas kulkusen kilinää ja tiesi, että pian oltaisiin perillä ja samassa Siiri ja Sara pyllähtivät lumihankeen.

- Nyt, nyt, nyt, Touko toisti sanaa aivan kuin ei olisi keksinyt miten jatkaa.

- Nokka kohti tunturia ja kotaa, Sisu sanoi ja laskeutui vatsalleen.

- Minä, minä, minä, en oikein tiedä, Touko sanoi hiljaa.

- Mikä nyt? Siiri kysyi.

- Mustat Tunturit. Ne ovat pelottava paikka, mutta kota. Se on Noidan kota. Siellä keitetään tonttusoppaa pienistä tontuista, Touko kuiskasi loppuosan aivan kuin se olisi ollut kamalinta mitä hän saattoi sanoa. Samassa Toukon takaa kuului rämäkkää naurua.

Siiri, Sara ja Touko käännähtivät ympäri ja tuijottivat hämmästyneinä Topiasta.

- Et kai sinä usko tuohon juttuun vieläkin. Aikatonttu sentäs, Topia sanoi ja nauroi lisää.

- Mutta niin meille aina sanottiin, Touko sanoi.

- Niin sanottiin, niin. Ja samaten sanottiin, ettei saa mennä heikoille jäille tai järvenukko tulee ja vie. Eikös niin? Topias sanoi.

- Mutta, Touko ei keksinyt mitä vastata.

- Tonttusoppa on tarina, jota tonttuäidit kertovat, jotta pikkutontut eivät lähtisi pukinmaalta pois, Topias sanoi. - Minäkin kuuntelin noita hölönpölösatuja lapsena korvat hörölläni.

- Eikö Pohjan Akka sitten ole vaarallinen? Touko kysyi.

- Vaarallinen, Topias huudahti. - Vaarallinen. Tottakai Pohjan Akka on vaarallinen, mutta ei se tonttuja sentään syö. Tapasitte kuulemma hengenkin eilen. Sisu nyökytti päätään.

15. luku

- Mutta menkääs nyt, Topias sanoi. - Menkää ja etsikää Sampo. Siiri katsoi vanhaa tonttua silmiin, muttei sanonut mitään. Tytöt kapusivat lohikäärmeen selkään ja vilkuttivat hiljaa Topiakselle.
- Pidä tytöistä huoli, Topias sanoi Sisulle.
- He ovat turvassa kanssani, Touko sanoi ja Topias katsoi nuorta tonttua otsa rypyssä ja pudisteli päätään.
- Onko valmista? Sisu kysyi ennen kuin nousi ilmaan odottamatta vastausta.

- Onko Tuntureille pitkä matka? Siiri kysyi painautuessaan Sisua vasten.
- On. On sinne melko pitkä, Touko vastasi. - Lohikäärmeelläkin menee matkaan aikaa.
- Lohikäärmeet ovat nopeimpia eläimiä maailmassa, Sisu huomautti väliin. - Ainakin lentäen. Toukoa nauratti. - Mitäs naurat? Sisu kysyi.
- Kunhan vain, Touko totesi naurun lomasta.
- Noh? Sisu huudahti.
- Kävelen lohikäärmettä ei voi parhaalla tahdollakaan sanoa nopeaksi eläimeksi.
- Pöh, Sisu tuhahti ja suu iski kipinöitä.

Valkeus oli loputon, kun lumiset tasangot, pienet tunturit ja metsät vilisivät silmissä. Siellä täällä oli pieniä mökkejä, jossain kokonaisia kyliä.

- Keitä tuolla asuu? Sara kysyi ja osoitti pienten, tummien talojen joukkoa, jotka oli rakennettu sääntilliseen muodostelmaan metsän reunaan.
- Se on pukin erikoistonttunjoukon kylä, Touko selitti.
- Kuulitteko te jotain? Sisu kysyi ja vilkaisi taakseen.
- Een, Siiri sanoi hiljaa.
- Erikoistonttunjoukon? Sara sanoi kysyvästi.
- Niin. Siellä asuvat tontut, joita pukki käyttää vain erikoisen vaikeissa seurantatehtävissä. Lisäksi, jos jouluaattona sääolosuhteet ovat poikkeuksellisen huonot, niin pukki saattaa kutsua ETJ:n avuksi, Touko selitti.

- Katsokaas taakse, Sisu sanoi. - Näkyykö siellä ketään tai mitään? Siiri, Sara ja Touko tähyilivät taaksepäin, mutta eivät nähneet kuin aina vain jatkuvaa valkeutta.
- Ei, ei täällä näy ketään, Siiri vastasi.
- Eikö? Sisu käännähti äkkiä katsomaan taakseen. Liike oli niin yllättävä, että Touko oli tippua

lohikäärmeen selästä.

- Sisu! Touko huusi.

- Piti vain tarkistaa, kun teidän tonttujen silmiin ei ole luottamista.

- Mitä erikoisjoukot, vai mitä ne olivatkaan, voivat sääoloille tehdä? Siiri kysyi. Touko vilkuili taakseen.

- Luuletko Sisu, että meitä seurataan? tonttu kysyi. Siiri ja Sarakin katselivat huolestuneina ympärilleen.

- En tiedä, Sisu sanoi, mutta tytöt tunsivat lohikäärmeen lihasten kiristyvän jännityksestä ja siiven iskut voimistuivat entisestään. - Mutta ne erikoisjoukot, Touko, Sisu jatkoi aivan kuin johdatellen ajatuksia ja keskustelua muualle.

- Niin. Erikoisjoukot. Mitäs me puhuimmekaan? Touko sanoi päätään pyörittäen.

- Mitä erikoisjoukot voivat säälle tehdä? Siiri toisti kysymyksensä ja Touko rämähti taas nauramaan.

- Voi voi. Eivät tontut säätä hallitse, mutta erikoistonttujoukot ovat joukko erityisen voimakkaita tonttuja. Heillä on hyppysissään paljon enemmän taikavoimia kuin tavallisilla tontuilla ja siksi he ovat oikeita miehiä paikallaan, jos pukin matka on jollain tavalla uhattuna, Touko selitti.

- Mutta eikö matka nyt ole uhattuna? Mikseivät taikuritontut voi etsiä Sampoja ja palauttaa sitä kotiin? Sara kysyi. - Eiköhän tontuilla olisi paremmat mahdollisuudet Pohjan Akkaa vastaankin kuin kahdella pienellä tytöllä.

- Erikoistonttujoukoilla on nyt kiireitä muutenkin, Touko vastasi. - Mikä se oli? Touko huudahti ja käännähti ympäri. - Sisu. Seurataanko meitä?

- Siltä se kuulostaisi, Sisu vastasi.

- Mikä se on? Mitä se meistä tahtoo? Touko kyseli ja vilkuili taakseen. - Missä se on? Onko se lumihenki vai räyhänraettaja? Onko Noita pistänyt ne asialle?

- Miksi minä lähdinkään mukaan tähän? Sisu mutisi. - Minä en edes pidä lumesta.

- Sisu. Meidän pitää päästä suojaan, Touko panikoi.

- Sinä istut lohikäärmeen selässä. Eikö siinä ole tarpeeksi suojaa tontulle? Sisu kysyi.

- Jos se on raettaja, mielle käy huonosti, Touko parahti ja käännähti istumaan selkän menosuuntaan. - Minä en näe sitä, mutta se voi nähdä meidät, hän mutisi.

16. luku

Siiri käännähti ympäri Sisun selässä ja kurkisteli taakse Toukon olkapään yli.

- Anna minä. Kyllä minä suojelen teitä, Touko sanoi ääni vapisten. - Topias ei anna minulle ikinä anteeksi, jos teille sattuu jotain. Tonttu nyyhkäisi.

- Jos olemme nopeita, olemme perillä noin puolentoista tunnin kuluttua, Sisu sanoi.

- Puolentoista tunnin, Sara toisti. Tuntui kuin he olisivat liittäneet taivaalla jo iät ja ajat. Ajatus puolestatoista tunnista vielä lohikäärmeen selässä tuntui pitkältä ja raskaalta. Sara painautui pitkälleen Sisun selkää vasten ja painoi silmänsä kiinni. Hän oli huomannut Toukon paniikin ja häntäkin pelotti, mutta hän halusi uskoa, että Sisun matkassa he olisivat turvassa.

- Katso. Tuolla se on, Touko huudahti ja osoitti lumesta muodostuneita valleja. Siiri tihrusti silmiään, muttei nähnyt mitään. - Olen ihan varma, että näin liikettä. Se piiloutui tuonne, Touko selitti.

- Ainakaan räyhänraettaja tai lumihenki se ei sitten ole, Sisu sanoi. - Ne eivät piiloudu.

- Miten sinä tiedät niin paljon pohjoisen asioista? Siiri kysyi.

- Minä olen pitänyt korvani auki, Sisu sanoi. - Sitä kuulee kaikenlaisia juttuja, kun tarkkaan kuuntelee. Eteenkin joulun alla lastenhuoneissa käy melkoinen kuhina, kun tontut vilistelevät kurkkimassa miten siellä eletään, miten tavaroita hoidetaan ja mitä voitaisiin haluta joulupaketissa.

- Sinä olet kuunnellut tonttuja, Touko sanoi kysyvästi.

- Kuunnellut ja kuunnellut. Väkisinkin niitä kuulee, kun lastenhuoneessa höpöttelevät niitä näitä. Ne eivät taida uskoa, että lapset näkevät ne. Eivät ne muuten niin varomattomia olisi.

- Tontuilla on vahvat suojaloitsut, kun kulkevat ihmisten ilmoilla, Touko kivahti.

- Eivät ne ainakaan lohikäärmeiltä suojaa, Sisu naurahti.

Siiri koitti yhä tihrustaa silmiään nähdäkseen kirkkaana loistavan valkoisen maiseman keskellä seuraajan. Vallit eivät olleet kovin korkeita. Seuraaja ei siis voinut olla iso. Mikään pieni ei tuntunut Sisun selässä kovinkaan vaaralliselta. Sisu liisi eteenpäin ja samassa lumivallin takaa lensi maata pitkin pieni eläin, joka vilahti piiloon suuren kiven taakse. Samassa Sisu käännähti ympäri ja syöksyi kiven luo.

- Astu esiin! Sisu vaati. - Astu esiin. Minä tiedän, että olet siellä.

- Mikä se on? Touko sanoi arastellen ja kurkisti Sisun selän takaa.

- Piiloleikki loppui nyt. Sinun on aika lähteä takaisin kotiin, Sisu sanoi päättäväisesti.

- Mutta, sanoi pikkuinen poroneiti astuessaan kiven takaa pää painuksissa.
- Saana, tytöt tunnistivat vasikan.
- Saana, Touko sanoi. - Mitä ihmettä sinä teet täällä? En ikimaailmassa pääse tallitontuksi ja minut varmaan erotetaan pakettitontun hommastakin, jos menen hukkaamaan sinutkin, Touko parahti.
- Minä haluan mukaanne, Saana sanoi hiljaa. - Minusta on teille paljon apua.
- Paljon apua, paljon apua, Touko toisti. - Sinä olet vasta pikkuinen poro.
- Mutta minä osaan paljon, Saana vastasi ja nosti päätään hiukan uhmakkaasti.
- Kuten minä sanoin. Sinä olet vasta vasikka, Touko sanoi. - Mene kotiisi.

- Miten ihmeessä sinä olet pysynyt minun perässäni? Sisu työnsi kuononsa lähelle Saanaa ja nuuski tätä arvioivasti.
- Hyvin minä pysyin perässä. Minä olen hyvä lentäjä ja osaan liikkua melkein äänettömästi. Minä harjoittelen kovasti, Saana vastasi innokkaasti.
- Saat olla kyllä melkoinen lentäjä, Sisu pudisteli päätään.
- Älä rohkaise sitä, Touko kivahti. - Sen pitää lentää kotiin heti. Tälle matkalle ei vasikoita kaivata.
- Näytä minulle kuinka sinä lennät, Sisu sanoi. Saana katsoi lohikäärmettä hetken ihmeissään. Kuin kysyäksään oliko tämä oikeasti tosissaan. - Lennä, Sisu sanoi ja viittasi suurella lohikäärmeen kápälällään taivaalle ja sen viittauksen perässä Saana nousi ilmoihin ja kiisi silmänräpäyksessä niin korkealle, että pieni poro tuskin erottui taivasta vasten. Samassa Saana aloitti hurjan syöksyn alas ja teki matkalla silmukoita ja pyöri hurjasti ympäri. Poro laskeutui alemmas ja alemmas ja lopulta liisi liki sorkat lohikäärmettä hipoen Sisun ylitse. Saana lensi vähän matkan päähän, kääntyi ja palasi takaisin laskeutuen Sisun eteen.

- Vau. En uskoisi tätä, jos en näkisi, Sisu huokaisi. - Uskoisitko sinä? hän osoitti kysymyksen Toukolle. Tonttu pudisteli päätään. - Missä ihmeessä sinä olet oppinut tuollaiseksi lentäjäksi?
- No tuota, Saana sanoi. - Minä seuraan päivittäin Pukin pororyhmän harjoituksia ja yritän lentää yhtä hyvin kuin ne.
- Kuule Saana, sinä olet kenties lahjakkain poro, jonka Pukki on koskaan nähnyt, Sisu huokaisi.
- Sääli vai, ettei vaatimia hyväksytä Pukin porojoukkoon, Touko tuhahti.
- Voipi olla, että nyt hyväksytään. Tai ainakin meidän joukkoomme hyväksytään, Sisu sanoi. - Jatketaan matkaa. Touko näytti hetken siltä, että aikoi väittää vastaan, mutta sitten tonttupoika nielaisi, eikä sanonut mitään.

17. luku

- Helinää helskettä, vilinää vilskettä, Saana lauleli lennellessään Sisun perässä.
- Eikö tuo poro voisi olla edes hetken hiljaa, Touko mutisi.
- Missä sinun joulumielesi on? Sara kysyi.
- Lienee hukkunut Sampon kanssa, Sisu sanoi ja vilkaisi virnistäen Toukoa.
- Hyvähän sinun on, Touko parahti. - Jos joulu menee pieleen niin kukaan ei syytä siitä sinua.
- Ei kai kukaan oikeasti voi syyttää sinua? Siiri kysyi huolestuneena.
- Ketä sitten? Kenen homma oli huolehtia Samposta? Kenen? Touko painoi päänsä huolestuneena.

- Tonttu ei vaan saa unta, Saana vaihtoi laulua.
- Saana, Siiri huudahti.
- Mitä? Mitä? Saana kysyi.
- Vaihdatko laulun, Siiri pyysi. Hän näki Toukon silmäkulmassa kyyneliä.
- Heiii kuuraparta, Saana kailotti.
- Porot ovat ihan pöhköä sakkia. Taikauskoisia. Taikauskoisia sanon minä, Sisu tuhahteli. - Pukin olisi pitänyt tehdä sopimus lohikäärmeiden kanssa.
- Uskotko, että lohikäärmeet olisivat suostuneet vetämään rekeä? Touko kysyi hiljaa.
- No myönnetään. Olet ihan oikeassa. Ehkä porot ovat kuitenkin parempia, Sisu myönsi.

- Jos ei jouluna ole lunta, Saana heilui laulun tahdissa puolelta toiselle.
- Tätä laulua minä en ole koskaan ymmärtänyt, Touko niiskaisi. - Miksi ihmeessä Joulupukki ei voisi tulla, jos ei jouluna ole lunta? Ainahan jouluna on lunta ja sitä paitsi mihin sitä lunta oikeasti tarvitaan? Touko pöpisi aivan kuin yrittäen kääntää ajatuksensa jonnekin Samposta.
- Ei kaikkialla ole lunta, Sara selitti. - Ja kaikki eivät kai usko siihen, että porot lentävät. Perinteinen reki tarvitsee lunta kulkeakseen. Touko räjähti nauramaan.
- Eivät usko? Eivät usko? Touko kyseli epäuskoisena. - Miten ihmeessä he uskovat Pukin ehtivän joka paikkaan yhtenä ainoana päivänä.
- Jaa-a, Sara mutisi. Hän ei halunnut sanoa Toukolle mitään siitä, etteivät kaikki uskoneet pukkiin ollenkaan. Ihan siltä varalta, ettei Touko olisi sitä jo kuullut.
- Millä ne oikein kuvittelevat Joulupukin kulkevan? Helikopterilla vai golfkärryllä? Touko kysyi ja oli Siirin ja Saran vuoro nauraa. - Saisi ollakin melkoinen golfkärry, jotta kaikki lahjat mahtuisivat mukaan.

Siiri uppoutui ajatuksiinsa. Hän jäi miettimään kuinka valtava Pukin reen oli oltava. Sen, kun näkisi, Siiri huokaisi mielessään. Valtava reki kukkuroillaan paketteja ja 13 poroa kiitämässä läpi taivaan.

- Iik! Saanan kirkaisu herätti Siirin ajatuksistaan ja Siiri vilkaisi Saanaan. Vaan poropa ei enää liitänytään aivan Sisun vanavedessä vaan kiiti kohti läheistä, pientä tunturia. Vähän matkan päässä liisi valkoinen tunturipöllö, joka huhusi vaimeasti mennessään.

- Hu huu, hu huu.

- Nyt se pelästyi pöllöä, Sisu huokaisi ja käännähti äkkinäisesti ilmassa lentääkseen Saanan perään.

Samassa Saana tömähti tunturin lumiseen kylkeen, painautui tiukasti sitä vasten ja etsi katseellaan äänen lähdeä.

- Saana! Se oli vain pöllö! Siiri huusi.

- Se ei ole vaarallinen! Sara jatkoi. Siiri katseli tunturia ja etsi pöllöä. Sitä ei näkynyt enää missään. Lintu oli hävinnyt valkeuteen. Silloin Siirin silmiin osui jotain muuta. Hän näki lumen, joka valui alas rinnettä.

- Saana, lennä pois sieltä! Siiri huusi. - Lennä pois heti. Saana ei kuitenkaan liikahtanutkaan. Se vain haki katseellaan pöllöä. - Sisu. Katso. Lunta. Saana jää lumen alle! Siiri huusi ja osoitti tunturiin. Sisu ei jäänyt miettimään vaan syöksyi kohti Saanaa.

- Saana, tule! Sara huusi ja Sisu nappasi poron käpäliinsä ja lensi kauemmas tunturista juuri ja juuri ennen kuin lumi vyöryi sen kohdan yli, jossa Saana oli seissyt.

18. luku

Sisu laskeutui maahan ja karisti lapset ja tontun selästään ja tönäisi poron lumeen.

- Mitä ihmettä sinä oikein ajattelit? Se huusi Saanalle.

- Minä. Minä, Saana sanoi hiljaa.

- Saana pelästyi pöllöä, Siiri sanoi ja katsoi tuimasti lohikäärmettä.

- Pelästyi pöllöä? Sinä olet PORO. Väitkö ettet ole ennen tunturipöllöä nähnyt? Sisu huusi.

- Minä. Se tuli niin yllättäen, Saana kuiskasi.

- Pöh. Pöh. Lentotaidosta ei ole pelastusretkellä mitään hyötyä, jos luonne on... luonne on... No luonne on kuin porolla, Sisu ärähti.

- Sisu, Touko sanoi.

- Anna kun minä nyt vain, Sisu sanoi ja astui uhkaavasti lähemmäs Saanaa.

- Mutta Sisu, Touko toisti.

- Minä, Sisu aloitti, mutta Touko ei antanut tämän jatkaa.

- Sisu! Touko huusi ja tarttui lohikäärmettä korvasta.

- Au, Sisu sanoi. - Mitä ihmettä sinä?

- Kota, Touko osoitti ylöspäin. Siellä se todellakin oli. Suuren, tumman tunturin puolivälin tietämällä oli tasanne, jossa kohosi musta kota. Kodan kattoaukosta nousi savua.

- Noita taitaa olla kotona, Siiri kuiskasi.

- Ei sitä tiedä, Touko sanoi. - Sisu, mennään nyt.

- Mennään vain, Sisu sanoi ja käveli kohti polkua, joka näytti vievän ylöspäin.

- Sisu, Touko sanoi ja tuijotti lohikäärmeen perään.

- Minulla on nyt sellainen tunne, että meidän on parempi mennä kävellen, Sisu vastasi arvaten tontun ajatukset.

Sisu kulki ensimmäisenä ja tallasi polkua paremmaksi Siirin ja Saran kulkea. Silti ajoittain pieni jalka upposi syvälle lumeen.

- Sellainen tunne. Mikä se sellainen tunne on? Touko marisi, kun kiskoi huopikastaan lumesta.

- En minä osaa sitä sen paremmin sinulle kertoa, Sisu sanoi. - Sinun on vain uskottava.

- Minä ainakin uskon Sisuun, sanoi kirkas ääni Siirin, Saran ja Toukon takaa. Saana liiteli ilmassa juuri ja juuri lumenpinnan yläpuolella ja heilutteli jalkojaan.

- Meidän kannattaa varautua ihan mihin tahansa. Noita luultavasti tietää, että olemme tulossa, Sisu sanoi ja painoi päänsä kumaraan väistääkseen tunturin kupeessa kasvavaa käppyräistä

mäntypahasta.

- Minä luulin aina, että vain tontut ymmärtävät eläinten puhetta, Saana sanoi ja heitti pienen kuperkeikan ilmassa.

- Kyllä lapset ymmärtävät, jos osaavat kuunnella, Sisu sanoi. - Valitettavan harvat enää nykypäivänä osaavat. Siiri jäi miettimään, ettei ollut oikeastaan kertaakaan ihmetellyt sitä, että Saana puhui. Puhuva poro oli ollut jotain aivan yhtä luonnollista kuin tonttu ja lohikäärme. Ja kummitukset ja pörröt kotona. - Alas! Sisu huusi äkkiä ja heittäytyi vatsalleen lumeen. Siiri, Sara, Touko ja Saana seurasivat lohikäärmeen esimerkkiä. Samassa heidän ylitseen lensi kolme kirkkaan väristä epäselvää hahmoa huutaen kirkkaalla äänellä mennessään. - Kirkujia, Sisu supisi ja käännähti ympäri. - Nyt Pohjan Akka ainakin tietää meidän olevan tulossa.

- Mitä ne olivat? Sara kysyi. Hahmoja ei näkynyt enää missään ja huutokin oli lakannut.

- Loitsuja. Taikoja. Kirkujat loitsitaan eräänlaiseksi varashälyttimeksi ne ilmoittavat tunkeilijoista ja saattavat tietysti jonkun arkajalan jopa ajaa tiehensä. Jatketaan, tämä ei luultavasti jää tähän.

Sisu ei ehtinyt montaa askelta ottaa ennen kuin polku näytti päättyvän suoraan lumiseinään.

- Mitäs nyt? Touko kysyi. Sisu katseli seinää pää kallellaan ja tutkaili ylhäältä ja alhaalta.

- Se on hämätysseinä, Saana sanoi ja asteli etunenään. - Äiti on kertonut niistä. Se on kylmä, muttei oikea este, Saana käveli seinän luo ja katosi sen sisälle.

- Miten se teki tuon? Touko ihmetteli. Siiri asteli seinän viereen ja koetti sitä kädellään. Se tuntui oikealta lumiseinältä. Kylmältä ja kovalta. Siirista tuntui, että jos hän yrittäisi kävellä seinää päin siitä saisi vain nenän kipeäksi.

- Mennään, Sara sanoi ja käveli eteenpäin häviten lumiseinään.

- Sara, Siiri kuiskasi ja juoksi siskonsa perään.

- Tontut ensin, Sisu sanoi ja nyökkäsi Toukolle.

- Tulittehan te, Saana huokasi, kun Sisukin oli seinämän toisella puolella. - Minä luulin, ettei lohikäärme uskaltaisi lumeen.

- Hrr. Kylmää, Sisu pudisteli päätään. - Minä en ole lumilohikäärme.

- Se on tuolla, Siiri sanoi ja osoitti kotaa, joka näkyi jo rinteessä.

- Akka pakenee! Touko huusi ja samassa muutkin näkivät sen. Kodan takaa nousi ilmaan vaalea hahmo jonkin lentävän selässä.

- Se lentää luudalla! Sara huusi hämmästyksestä.

- Se on noita. Milläs se lentäisi? Sisu kysyi.

19. luku

- Hypätkää kyytiin, Sisu huusi. Touko ja Siiri olivat hetkessä selässä, mutta Sara kompuroi jalkoihinsa. - Tule nyt, Sisu aneli ja nosteli jalkojaan kärsimättömästi. - Noita pakenee. Sara sai kiivettyä lohikäärmeen selkään ja samassa Sisu nousi ilmaan.

- Minne se meni? Touko kysyi ja etsi Noitaa katseellaan.

- Nyt se katosi, Sisu murahti.

- Eikö lohikäärmeillä pitänyt olla hyvä näkö? Siiri kysyi. - Etkö Sisu näe sitä?

- Pohjan Akka käyttää jotain hämäystä. Sitä on mahdotonta nähdä.'

- Mitä me nyt teemme? Siiri kysyi hiljaa.

- Minä, Saana sanoi hiljaa.

- Mitä? Sisu kysyi.

- Minä tiedän missä on tunturiluolien sisäänkäynti, Saana sanoi katsellen kavioitaan.

- Mistä sinä sen voit tietää? Sisu tuijotti Saanaa silmät hämmästyksestä suurina.

- Minä. Minä vain tiedän, Saana sanoi. - Minun isäni on karttaporoja ja minä olen nähnyt sen.

- Nähnyt tunturiluolat? Sisu kysyi.

- No suuaukon ja vähän sisältäkin. Tästä ei mene lentäen kuin hetki perille, Saana selitti.

- Selvä poroseni, nyt mennään. Minä tiesin, että teimme oikein ottaessamme sinut mukaan, Sisu sanoi ja hypähti ilmaan. - Lennä poro-tyttö, lennä edellämme.

Saana lensi edellä ja Sisu muut selässään seurasi häntä.

- Mitä ovat karttaporot? Siiri kysyi Toukolta.

- Karttaporot kartoittavat pohjoisen maita. Ei mitään semmoisia karttoja kuin ihmisillä vaan oikeita karttoja. Karttoja, joissa näkyvät taikapaikat ja salaiset sopet. Karttaporoilla on tarkka vaihtolovelvollisuus siitä mitä näkevät ja löytävät ja kartat menevät lähinnä Pukin itsensä käyttöön, Touko selitti.

- Onko Saanan isä tehnyt väärin näyttäessään Saanalle tunturiluolat? Siiri kysyi.

- Noh. Luulenpa ettei sitä nyt lasketa, Touko sanoi. Sara haukotteli.

- Kuullapa minkälaisia taikapaikkoja edes on olemassa, Siiri huokaisi.

- Jaa-a. Ei niistä kaikista tiedä kuin Joulupukki itse, Touko selitti. - Mutta Pukin maa on täynnä kaikenlaista erikoista mihin voi törmätä kulkiessaan. Voitko kuvitella, kerran minä löysin kesäaikaan vesiputouksen, joka virtasi väärään suuntaan.

- Väärään suuntaan? Siiri kysyi ihmetellen.
- Niin. Me yhden ystäväni kanssa laskimme sitä lukuisia kertoja. Aina vain uudelleen ja uudelleen ylös virtaa pitkin ja sitten hyppäsimme takaisin alas lampeen.
- Se on Taiotun virran putous, Saana totesi. - Isä on kertonut siitä. Se on yksi Pukinmaan luonnonihmeitä. Niitä on ainakin viisitoista.
- Viisitoista! Kerro niistä lisää. Minä haluan kuulla ne kaikki, Siiri huudahti. Saanaa ei vastannut mitään, hän vain tuijotti tarkkaavaisena eteensä.

- Se on tuolla! Saana huusi ja osoitti ylempänä tunturissa näkyvää aukkoa. Sen ympärillä kasvoi käppyyriä mäntyjä ja ne saivat luolan suun näyttämään pelkältä varjolta.
- Noita on siellä! Sisu huusi ja syöksyi siivet levällään eteenpäin.
- Näetkö Sampoa? Touko kysyi Noidan vilahtaessa luolaan sisälle.
- En. En näe, Sisu huusi ja solahti Noidan perässä luolaan.

20. luku

- Mokomatkin Tontut! Pohjan Akka noitui sukeltaessaan kallioseinäistä käytävää pitkin.
- Nyt se ei pääse meitä pakoon, Sisu mutisi puoliääneen.
- Ota se kiinni! Siiri huusi ja taputti lohikäärmettä selkään.
- Salaus Maximus! Pohjan Akka huusi ja heitti taakseen valkoista jauhetta, joka levisi suureksi pilveksi. Se peitti Sisun näkyvyyden täysin.
- Köh, köh, Sisu yski. ja hidasti vauhtia.
- Lennä Sisu, lennä, Siiri kannusti Sisua, joka yski aina vain uudelleen ja uudelleen. Myös Sara köhi hiljaa.
- Mitä se oli? Sara kysyi kähisten.
- Salausjauhetta. Pohjan Akka koettaa nyt kaikki temput, Touko selitti.

Pilvi katosi ja pian he tulivat risteykseen, jossa tunneli haarautui vasemmalle ja oikealle.

- Kumpaan suuntaan? Touko pohti.
- Tuonne, Saana sanoi ja osoitti sorkallaan vasemmalle.
- Oletko aivan varma? Sisu kysyi ja Saana nyökkäsi. Enempää ei tarvittu vaan Sisu kiihdytti vauhtiaan siivet läiskyen. Hetken aikaa Sisu pelkäsi pienen poron johtavan heidät harhaan, kun Noitaa ei näkynyt missään. Sisu oli varma, että heidän olisi pitänyt jo saavuttaa Pohjan Akka ja alkoi pelätä Noidan juonivan jotain. Sisu hidasti vauhtiaan ja katseli entistä tarkkaavaisemmin ympärilleen.
- Mitä sinä etsit? Sara kysyi. Hän olisi halunnut hoputtaa Sisua lentämään nopeammin ja nopeammin. Samassa Sisu näki sen.
- Ansa! Sisu huusi sukeltaessaan aivan käytävän pohjaa hipoen eteenpäin. Samassa vasemmalta seinustalta kaatui kumisten valtava rökkiö kiviä, jotka tukkivat käytävän.

- Apua! Me olemme loukussa! Sara huusi.
- Ei olla, Sisu sanoi. - Noidan oli varmasti tarkoitus estää meitä seuraamasta häntä. Luolista täytyy siis olla toinen reitti ulos. Kivien lisäksi Sisu oli huomannut muutakin. Hän kuuli korvissaan hiljaisen suhinan tunnelissa. Noita ei voinut olla kaukana. Sisu syöksyi käytävässä mutkan taakse ja näki Noidan luudallaan.
- Ji-haa! Siiri huusi ja taputti. - Me löysimme hänet. Pohjan Akka vilkaisi yli olkansa taakseen ja kaivoi nuttunsa sisältä pienen, ryhmyisen oksan.

- Hupiti pupiti purkaudu poksaus! Noidan huuto kaikui kallioseinissä.
- Varokaa! Sisu sanoi ja sukelsi taas niin alas kuin suinkin vain pystyi. - Alas, alas, alas, Sisu huusi ja kaikki yksitellen painautuivat lohikäärmeen selkää vasten. Taikasauvasta purkautui yksi kerrallaan violetteja valopalloja, jotka levisivät suoraksi janaksi keskelle käytävää ja räjähtivät korvia huumaavasti pamahtaen kultaiseksi hiekaksi. Siiri tunsu selässään kuumotusta pallojen räjähtäessä, mutta kun hiekka satoi heidän päälleen, se oli enää vaan lämpöistä. Aivan kuin olisi saanut päälleen paksun peitteen.

- Tahtooko Noita oikeasti meille pahaa? Sara kysyi. Hän odotti Noidan taika-arsenaalista löytyvän huomattavasti järeämpiäkin aseita kuin hiekkasadetta.
- Ei Noita ketään satuttaa tahdo, mutta hän puolustaa Sampoaan, Sisu sanoi.
- Ei Sampo Noidan ole, Touko huudahti.
- Sampo on nyt Noidalla ja Noidan mielestä Sampo on hänen, Sisu selitti.
- Mutta eihän se mene niin, Siiri sanoi.
- Ei menekään, ei oikeasti, Sisu sanoi. - Vaan Noidan mielestä se on niin.

- Menkää kotiinne! Noita huusi. - Minä en luovuta. Noita liisi hetken luudallaan, nosti taas taikasauvansa ja osoitti sillä vuoren seinämää. - Avautus aurinkoinen. Samassa seinämään avautui suuri aukko, josta näkyi luminen ja valoisa maisema.
- Luuletko oikeasti, että me menemme tuohon halpaan, Sisu mutisi ja lensi Pohjan Akan perään pieneen ja synkkään käytävään.

- Sisu. Sisu! Saana huusi. Se alkoi jäädä Sisun vauhdista. - Minä en enää jaksa, Saana huusi.
- Lentämys Lepakkos! Noita loitsi ja samassa käytävä oli täynnä mustia lepakoita. Saana kirkui, Touko huitoi niitä käsillään kauemmas. He eivät nähneet mitään muuta kuin mustaa. Lepakon mustaa.

21. luku

- Onko Toukoa näkynyt? Topias kysyi ensimmäiseltä tontulta, joka osui kohdalle astuessa sisälle pakettipajaan.
- Ei ole näkynyt, ei, tonttu pudisteli päätään ja näytti hyvin vakavalta. - Ei taida tulla joulua tänä vuonna.
- Miten joulu voi olla yhdestä jyrstijästä kiinni? Topias sanoi vähätellen ja yrittäen samalla piristää tonttua.
- Porot. Porot. Ne ovat ehdottomia, tonttu sanoi.
- Ehkä Pukin olisi korkea aika ostaa se helikopteri sitten, Topias mutisi puoliääneen ja suuntasi toisen tontun luo.
- Helikopteri? Mitä sinä höpsit? tonttu huusi Topiaksen perään.

- Ei uutta Toukosta? toinen tonttu kysyi Topiaksen kulkiessa ohi. Topias vain pudisteli päätään. Samaa kyselivät monet muut ja Topias tunsu olonsa entistä kiusaantuneemmaksi. Siitä lähtien, kun Sisu, Touko, Siiri ja Sara olivat lähteneet matkaan, kaikki olivat kyselleet Topiakselta uutisia. Topias ei halunnut olla vastuussa Toukon tekemisistä, mutta jollain tapaa hän tunsu syyllisyyden piston jokaisen kerran, kun joku kyseli tilanteesta. Eihän se Topiaksen vika ollut. Hän oli vain pikkuisen vihjannut tallitontuille, että he voisivat keksiä Toukolle jotain pikkuhommaa. Ei hän ollut käskenyt niitä tonttuja laskemaan Toukon käsiin koko joulua.

Ulkona pyrytti lunta. Se sai Topiaksen miettimään Toukoa ja muita entistä enemmän. Miten he voisivat? Miten pärjäisivät? No, heillä on Sisu, Topias ajatteli. Ei heillä voi olla mitään hätää. Topias asteli hangessa, joka ulottui puoleen reiteen. Pihalla kaksi poroa kinasteli kovaan ääneen. Toinen oli tietysti Petteri.

- Sinun on nyt vain annettava periksi, toinen poro, Sarve, sanoi.
- Minä en vie joukkoja ilmaan, jos Sampoa ei löydy, Petteri pudisteli päätään.
- Se on TAIKAUSKOA. T - A - I - K - A - U - S - K - O - A Petteri, Sarve painotti.
- Porot eivät suostu lentämään ilman Sampoa, Petteri sanoi.
- Porot eivät suostu, vai sinä et suostu? Sarve katsoi Petteriä alta kulmien.

Enempää Topias ei ehtinyt keskustelua kuulla. Hän riuhtaisi tallin oven auki ja sisällä oli täysi tohina päällä. Pienimmät porot liitelivät porohippaa katonrajassa.

- Äiti, äiti, koska me päästään taas ulos lentoharjoituksiin? Pikkuinen Pinni huusi. Pinnin emo

katsoi Topiasta kysyvästi ja tonttu pudisteli päätään.

- En tiedä Pinniseni, äitiporo vastasi. Suuret sorkat kopsuivat lattiaan, kun iso vuorso ryntäsi Topiaksen luo.

- Onko uutisia? Onko uutisia? Se huusi Topiaksen luo tultuaan. Topias huomasi, että muut porot hiljentyivät ja kuuntelivat. Toiset olivat puuhailevinaan yhä jotain, mutta kuuntelivat kuitenkin. Toiset tuijottivat Topiasta sanomatta mitään kuin odottaen tämän hyppivän ja tuovan joulun ilosanomaa: Sampo on löytynyt.

- Ei. Samposta ei ole mitään uutta kerrottavaa. Touko tekee parhaansa löytääkseen tämän, Topias selitti. Hän ei halunnut puhua Sisusta, eikä oikeastaan tytöistäkään. Porot tuntuivat kammoksuvan lohikäärmettä ja tontut olivat kauhuissaan pelkästä ajatuksesta siitä, että kaksi lasta kirmasi pitkin Pukin maita ja mantuja.

- Voi ei, poro huokaisi ja laski päänsä painuksiin. - Tätä joulua ei tule.

- Älkää huoliko, kyllä Sampo vielä löytyy! Topias huusi ja kääntyi kannoillaan. Porot tiesivät asian loppuun käsitellyksi, huokaisivat niin syvään, että sitä huokausta oli koko tupa täynnä. Ovi Topiaksen takana oli vielä raollaan, kun huokausta seurannut pulina, supina ja puhina alkoivat. Topias loi katseensa taivaalle ja huokaisi:

- Tule Touko. Tuo Sampo kotiin.

22. luku

- Iik! Siiri huusi lepakoiden parveilla joukon ympärillä.
- Älkää panikoiko, älkää panikoiko, Sisu huusi. - Ne näyttävät ikäviltä, mutteivät loukkaa ketään. Lepakoiita oli kaikkialla. Pitkään ympärillä oli vain liikkuvaa, mustaa massaa. Siiri ja Sara painautuivat toisiaan vasten aina vain tiukemmin ja Siiri puristi siskoaan käsivarresta niin kovin, että se teki kipeää. Mustaa, mustaa, pimeys tuntui lepattavan loputtomiin, mutta hiljalleen sinne tänne ilmestyi aukkoja ja lepakot hävisivät yksi toisensa perästä.

- Luovuta Sampo meille. Nyt heti! Sisu vaati. Noita seiso matkalaisten edessä kalliotasanteella ja puristi käsissään pientä tunturisopulia.
- Näytä sille lohikäärmeen merkit! Sampo huusi ja heristi pikkuista tassuaan.
- Luovuta Sampo meille, niin emme vie sinua Pukin tuomiolle, Toukon ääni värisi hieman.
- Hah hah hah haa, Noita nauraa räkätti. - Te ette Sampoa minulta saa, ellette sitten osaa taikoa.

- Taikoa? Touko takertui mahdollisuuteen.
- Sampo löytää minulle kultaa. Jos osaatte keittää nestemäistä kultaa, minä luovutan Sampoon teille, Noita sanoi ja ojensi tunturisopulia kämmenellään kohti Sisua. Touko ojensi kätensä, mutta Noita veti Sampoon äkkiä takaisin syliinsä. - Keittäkää kultaa.
- Keittäkää kultaa. Sehän on älytöntä, Siiri tuhahti.
- Miten ihmeessä voi keittää kultaa? Sara pudisteli päätään.
- Itseasiassa. Minä tiedän miten sitä tehdään, Touko sanoi. - Mutta. Siinä on vain yksi iso mutta, Touko nielaisi.

- Mitä? Mitä? Siiri ja Sara kyselivät. - Mikä on ongelma?
- Muut ainekset ovat kai jotenkin vielä järjestettävissä. Kyllä. Ovat, Touko pohdiskeli. - Mutta lohikäärmeen suomut, Touko katsoi varautuneesti Sisua. Oli hetken hiljaista. Tytöt miettivät kuumeisesti mitä suomujen irrottaminen lohikäärmeelle merkitsi.
- Onhan meillä lohikäärme, Sisu tokaisi lopulta, muttei näyttänyt helpottuneelta tai ilahtuneelta.
- Mutta, Touko esteli.
- Ei kun juu. Ei tämä siitä voi enää jäädä kiinni, Sisu sanoi. - Mitä muuta me tarvitsemme? Touko näytti tuumivalta.

- Tarvitsemme hienoa kivimurskaa, lumivuokkoja, männyn pihkaa ja poron keltaista maitoa. Sekä

tietysti niitä lohikäärmeen suomuja, Touko luutteli. Noita kuunteli korvat höröllään.

- Sinusta ei taida vielä tulla maitoa? Sisu vilkaisi Saanaa pää kallellaan. Saana pudisteli päätään ja näytti hieman loukkaantuneelta.

- Mistä ihmeestä me saamme lumivuokkoja tähän aikaan vuodesta? Siiri kysyi. Touko katseli tyttöä hetken ihmeissään.

- Lumivuokot kasvavat nimensä mukaisesti lumessa, Touko totesi. - Ne ovat melko yleisiä tunturien kupeessa.

- Touko. Viritä sinä tuli, minä noudan ainesosat, Sisu sanoi ja syöksyi takaisin tunneliin. - Saana. Seuraa minua!

Siiri ja Sara katselivat kuinka Toukon onnistui kerätä joitakin puunkappaleita luolasta ja virittää niihin tuli. Touko katseli tulta ja sitten Noitaa, joka sanaakaan sanomatta seiso i tasanteella ja tuijotti tonttua ja tyttöjä.

- Mitäs jos lopetetaan tämä pelleily ja minä pistän tänä jouluna tonttupotkaa pöytään? Noita kysyi lopulta ivallisesti. Siiri ja Sara kauhuistuivat.

- Eivät noidat tonttuja syö, Touko sanoi hiljaa ja pudisteli päätään.

- Siitähän voisi aloittaa nyt uuden jouluperinteen, Pohjan Akka nauroi ilkeää naurua. - Te voisitte luovuttaa suosiolla ja lähteä kotiinne. Ette te mitään kultaa osaa keittää.

Sisu tuntui viipyvän ja viipyvän. Sara oli jo huolissaan, ettei lohikäärme tulisikaan takaisin. Miten he pääsisivät kotiin ilman Sisua? Juuri, kun Saran pää alkoi olla täynnä pelkoa ja huolta, kiisi Sisu takaisin.

- Pahoittelen, että kesti. Kattilan hakuun meni aikaa, Sisu heitti maahan pienen korin, jossa oli hiekkaa sekä kimaltavia pikkuisia kukkia. Saana kantoi suussaan toista korin, jossa oli kaksi pientä pulloa. Toisessa hohti oranssinkeltaisena loistavaa pihkaa ja toisessa vaalean keltaista maitoa.

- Ei tuosta mitään kultaa tule, Pohjan Akka pauhasi naurunsa lomasta. - Pelkkää sotkua. Touko ei kiinnittänyt Noitaa mitään huomiota vaan viritteli kattilan tulelle.

Touko ripotteli ensin padan pohjalle hiekan ja lorotti sen päälle keltaisen poronmaidon. Kun poronmaito kiehui kuplien, hän hämmensi ja lisäsi joukkoon kukkaset. Kukkaset sekoittuivat valkoisina, kimaltavina piirtoina keitokseen. Seuraavaksi Touko kaatoi pataan juoksevan pihkan. Neste näytti jo miltei kultaiselta.

- Enää puuttuu vain se yksi asia, Touko sanoi hiljaa ja katsoi Sisua.

23. luku

Tytöt katsoivat jännittyneinä Toukoa ja Sisua.

- Anna veitsi, Sisu pyysi.

- Mutta, Touko sanoi hiljaa. Hän tiesi, ettei muuta vaihtoehtoa ollut, mutta silti tämä tuntui kohtuuttomalta.

- Anna veitsi, Sisu pyysi uudelleen ja Touko ojensi veitsen. Sisu suoristi käpälänsä kattilan yläpuolelle ja raaputti veitsellä kyynärvarresta suomuja, jotka ropisivat hiljalleen kullankimaltavaan liemeen.

- Riittää, Touko sanoi ja hämmensi kattilaa. Suomut saivat keitoksen poreilemaan hiljalleen. Noita katseli tätä kaikkea hiljaa, uteliaana sivusta.

- Selvä. Kultra on valmista, Touko julisti. - Anna meille Sampo.

- Mutta, Pohjan Akka esteli astellessaan lähemmäs kattilaa nähdäkseen paremmin.

- Meillä on sopimus, Sisu sanoi. Sara katseli Sisun käsivartta. Se ei vuotanut verta, mutta suomujen alta oli paljastunut vaalea, mutta punoittava iho. Lohikäärmeekin oli herkkä sisältä.

- Mutta, Pohjan Akka tuijotti keitosta. - Mistä minä tiedän, että se on oikeaa kultaa?

- Jos sinä et tunnista kultaa, ei se ole meidän ongelmamme, Touko vastasi.

- Nyt Sampo tänne, Sisu vaati. Hiljaa, hieman vapisevin käsin, Noita ojensi Sampon Toukolle.

- Selvä. Nyt mennään, Sisu sanoi ja Touko, Siiri ja Sara kiiruhtivat lohikäärmeen selkään.

- Hei, hei ja hyvät joulut! Touko huusi Noidalle, joka oli kumartunut kattilan yläpuolelle naureskelemaan onneaan.

- Kultaa, kultaa, kultaa, Noita höpisi itsekseen.

- Nyt mennään, Sisu huusi ja nousi ilmaan.

- Nyt on kiire, Touko huusi Sisulle. - Äkkiä Pukin luo. Saran silmät painuivat kiinni. Matka oli ollut niin jännittävä, ettei kumpikaan ollut ehtinyt edes miettiä kuinka paljon kello mahtoi olla? Oliko nukkumaanmeno aika mennyt jo? Sara painautui Siirin kylkeä vasten. Siiriäkin väsytti, mutta hän yritti pysyä hereillä. - Voisitko lentää nopeammin? Touko aneli Sisua.

- Ei kai meillä kiirettä, Sisu totesi. - Ehdimme hyvin ennen puolta yötä.

- Mutta Noita, Touko huokaisi.

- Mitä Noidasta? Siiri kysyi.

- Noita saa kohtauksen, Touko totesi. - Tonttujen nestemäinen kultra on temppu. Se ei ole oikeaa kultaa. Sisu ei sanonut mitään, mutta Siiri tunsu tämän kiihdyttävän tahtiaan.

Kuu valaisi pimennyttä iltaa. Valkoinen lakeus näytti loputtomalta. Siiri pohti tulleen unimaahan missä ei tiennyt missä uni alkoi ja missä valvetila loppui. Lopulta he näkivät edessään valoja, palavia soihtuja sekä valaistuja ikkunoita.

- Pukinmaa, Touko huokaisi. Tonttu puristi yhä tunturisopulia rintaansa vasten. Sampo ei ollut sanonut koko matkalla mitään, mutta sekin näytti olevan tyytyväinen päästessään viimeinkin kotiin. Saana otti spurtin ja kiihdytti edelle.

- Sampo on täällä, Sampo on täällä! Se huusi mennessään.

- Sampo? Kuului ääni jostain vähän matkan päähän. Tonttu, joka oli kuullut ilouutisen säntäsi sisään talliin.

Vain hetkeä myöhemmin porot Petteri etunenässään säntäsivät ulos.

- Sampo, Sampo, Sampo, kuuluivat ihmettelevät ja odottavat huudot.

- Sampo on täällä! Saana huusi ja teki syöksyn aivan maata pitkin.

- Sampo, Sampo, porot huusivat.

- Sampo, Petteri huusi ja sen äänestä kuuli ilon ja helpotuksen.

- Touko toi Sampon takaisin! kuului jostain Topiaksen ääni. Se oli täynnä ylpeyttä.

- Sara, Sara, Siiri sanoi hiljaa ja yritti herättää siskonsa tuuppimalla tätä kylkeen.

- Mitä? Sara kysyi ja raotti silmiään.

- Katso! Siiri sanoi ja osoitti Joulupukin talolle päin. Talon pihassa seisoj pitkä ja pyöreä mies, joka oli pukeutunut yltä päältä punaiseen ja jolla oli pitkä valkoinen parta.

- Joulupukki, Sara kuiskasi hiljaa. Sitten kaikki pimeni.

24. luku

Siiri avasi silmänsä ja odotti näkevänsä lunta, tuntureita ja paljon, paljon poroja, mutta hän tuijottikin yläsängyn pohjaa. Hän puristi silmänsä kiinni ja avasi uudelleen. Kyllä, hän oli oikeasti peiton alla omassa sängyssään. Siiri heilautti jalkansa lattialle ja istui hetken sängyn reunalla. Karaskin oli ilmeisesti vielä nukkumassa. Kaapista ei ainakaan kuulunut ääntä. Kummitukset olivat omilla asioillaan, eikä Sisustakaan kuulunut tuhinan tuhinaa. Siiri huokaisi. Vaan samassa hänen kasvoilleen syntyi oivallus ja hän ponnahti ylös sängystä ja kiipesi tikkaat yläsänkyyn.

- Sara, Sara, Siiri sanoi ja pudisteli siskoaan hereille.

- Mitä? Sara sanoi, mutta reväytti siinä samassa silmänsä auki. - Missä porot? Missä Pukki? Missä Touko ja Topias? Sara kysyi.

- Me olemme kotona. Sisu kai toi meidät tänne, Siiri sanoi.

- Minä en muista mitään sen jälkeen kuin, Sara lopetti lauseen keksen.

- Pukki, Siiri sanoi ja Sara nyökytti.

- Tiedätkö mikä päivä tänään on? Siiri kysyi ja Saran kasvoille nousi tuo sama onnellinen oivallus.

- Jouluaatto, Sara sanoi hiljaa. Tytöt nousivat ja kiiruhtivat alakertaan keittiöön. Koko koti tuoksui piparilta ja kinkulta.

- Hyvää huomenta, äiti huusi keittiöstä. - Tepä nukuitte pitkään. Syödään vähän aamupalaa ja mennään aattosaunaan, äiti sanoi.

Äiti ja isä kolistelivat vielä yläkerrassa, kun Siiri ja Sara pujahtivat saunaan.

- Hei, he kuulivat pienen tontun äänen tervehtivän heitä.

- Touko! Siiri sanoi ja säntäsi halaamaan tonttua. - Kiva nähdä, miten Sampo?

- Sampo on ihan kunnossa, Touko sanoi ja hymyili.

- Entä porot ja joulu? Siiri oli huolissaan.

- Porot ovat jo matkalla ja joulu järjestyy niin kuin tähänkin asti. Sara katseli tilannetta vähän sivusta.

- Entä sinä? Sara kysyi lopulta.

- No jaa, Touko sanoi. - Minulle taisi selvitä, ettei minusta tallitontuksi ole, hän jatkoi. - Taidan pelätä poroja liiaksi. Isoja elukoita ovat.

- Jatkat pakettitonttuna? Sara sanoi kysyvästi.

- Enpä taida, Touko sanoi ja virnisti. Samassa Siiri ja Sara ymmärsivät. Touko näytti erilaiselta kuin aikaisemmin. Punaisen nutun sijasta tonttu oli pukeutunut samanlaiseen harmaaseen paitaa kuin Topias aikanaan. - Teillä on hauska löylynhenki, Touko sanoi ja nyökkäsi kiukaaseen. - Me tässä jutustelimme kaikenlaista sillä aikaa, kun minä paketoin lahjoja. Henkenne voi olla kuinka moderni tahansa, mutta juurensa sitä on silläkin. Niinpä se oli kovasti kiinnostunut tonttujen ja henkien yhteistyöstä.

- Tuletko sinä meille saunatontuksi? Siiri kysyi silmät innosta loistaen.

- Niin tässä taisi käydä. Ainakin kokeeksi, Touko vastasi, eikä enempää tarvittu. Siiri ja Sara halusivat tonttua ja aattosaunassa oli paremmat lölyt kuin aikoihin.

Illalla, kun tultiin hautausmaalta kynttilöitä sytyttämästä, Pukki oli jättänyt paketit kuusen alle.

- Katso! Mä sain sen pehmon! Sara riemuitsi. Hän kaivoi paketista pienen pehmoisen kissamakin, jolla oli harmaanraidallinen häntä.

- Mä sain Bratzin, Siiri repi paperia paketin ympäriltä. Sara pyöritteli kissamakia käsissään.

- Mitä sinä mietit? äiti kysyi ja kaappasi tytön kainaloonsa.

- Keneltä tämä on? Sara kysyi. Äiti otti pehmon käteensä, katseli sitä. Hän luki tekstin pakettikortista ja käänteli pakettipaperia. Sara katseli eläintä. Se oli hauskan näköinen, mutta jotain erikoista siinä oli. Se ei näyttänyt kissamakilta ihan niin paljon kuin hän oli odottanut. Aivan kuin se olisi joltain osin muistuttanut pikkuista jyrssiä.

- En minä nyt osaa sanoa, äiti sanoi hiljaa. Siiri virnisti ja Saran kasvoille nousi leveä hymy.

Myös Siiri löysi paketistaan kissamakin ja sopulin välimaastosta olevan pehmon. Siirin lelu vain oli vaaleanpunainen. Tytöt seisoivat ikkunan vieressä ja katselivat iltataivaalle puristaen pehmoleluja kainalossaan.

- Ovatkohan ne Pukilta? Sara kysyi hiljaa.

- Vaiko kenties Sampolta? Siiri kysyi. Samassa taivaan poikki lensi joukko poroja, jotka vetivät perässään suurta rekeä. Porojen edellä lenteli pikkuinen poro, joka teki hienoja lentokuvioita mennessään.

- Saana, Siiri kuiskasi.

- Hyvää joulua Saana, Sara sanoi ja painoi kätensä viileään ikkunalasiin.